

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 7 iulie 2022¹

Cauza C-42/21 P

**Lietuvos geležinkeliai AB
împotriva**

Comisiei Europene

„Recurs – Concurență – Abuz de poziție dominantă – Piața transportului feroviar de marfă – Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 102 TFUE – Acces la infrastructurile gestionate de societatea națională a căilor ferate din Lituania – Dezafectarea unui tronson de cale ferată – Noțiunea de «abuz» – Jurisprudența Bronner – Caracterul indispensabil al accesului – Intenție anticoncurențială – Exercitarea competenței de fond – Reducerea cuantumului amenzii”

I. Introducere

1. Prin recursul formulat, Lietuvos geležinkeliai AB (denumită în continuare „LG”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 18 noiembrie 2020, Lietuvos geležinkeliai/Comisia (T-814/17, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2020:545), prin care acesta, pe de o parte, a respins acțiunea sa în măsura în care avea ca obiect anularea Deciziei C(2017) 6544 final a Comisiei din 2 octombrie 2017 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 102 TFUE (cazul AT.39813 – Transportul feroviar în țările baltice) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) și, pe de altă parte, în exercitarea competenței sale de fond, a redus cuantumul amenzii aplicate LG prin această decizie, stabilindu-l la 20 068 650 de euro.

2. În speță, decizia în litigiu a stabilit un abuz de poziție dominantă care a constat în demontarea de către LG, care este întreprinderea feroviară națională a Lituaniei și gestionara infrastructurilor sale feroviare, a unui tronson de cale ferată lung de 19 km, situat în Lituania și care ajungea până la frontiera cu Letonia (denumit în continuare „calea ferată”). Potrivit Comisiei, această suprimare a fost susceptibilă să împiedice o întreprindere feroviară concurentă stabilită în Letonia să intre pe piața lituaniană a furnizării de servicii de transport feroviar de produse petroliere sau, cel puțin, a făcut această intrare mai dificilă.

3. Primele trei motive ale prezentului recurs sunt îndreptate în esență împotriva aprecierii de către Tribunal a existenței unui abuz de poziție dominantă. Al patrulea motiv de recurs privește aprecierea cuantumului amenzii.

¹ Limba originală: franceza.

4. Presentul recurs oferă Curții, pe de o parte, ocazia de a-și preciza jurisprudența referitoare la criteriile aplicabile constatării unui abuz de poziție dominantă și, mai precis, de a continua clarificarea domeniului de aplicare al jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, denumită în continuare „Bronner”, EU:C:1998:569), referitoare la criteriile care permit calificarea drept „practică abuzivă” a unui refuz de acces sau de furnizare de către o întreprindere aflată în situație de poziție dominantă. Pe de altă parte, acest recurs permite de asemenea să se deducă constatări utile privind exercitarea competenței de fond de către Tribunal.

II. Istoricul cauzei

5. Istoricul cauzei, precum și conținutul deciziei în litigiu sunt prezentate la punctele 1-48 din hotărârea atacată. În scopul prezentului recurs, acestea pot fi rezumate după cum urmează.

A. Contextul factual

6. LG este societatea națională a căilor ferate din Lituania, o întreprindere publică cu sediul în acest stat membru, al cărei acționar unic este statul lituanian. În calitate de întreprindere integrată vertical, LG este în același timp gestionar al infrastructurilor feroviare, care rămân însă proprietatea statului lituanian, și furnizor de prestări de servicii de transport feroviar în Lituania.

7. Orlen Lietuva AB (denumită în continuare „Orlen”) este o întreprindere cu sediul în Lituania, specializată în rafinarea petrolului brut și în distribuția de produse petroliere rafinate. Orlen este o filială deținută 100 % de întreprinderea poloneză PKN Orlen SA. În cadrul activităților sale, Orlen exploatează diferite instalații în Lituania, printre care o rafinărie importantă (denumită în continuare „rafinăria”), situată în Bugeniai, districtul Mažeikiai, în nord-vestul Lituaniei, în apropierea frontierei cu Letonia. Rafinăria respectivă este unica instalație de acest tip din cele trei state baltice. La sfârșitul anilor 2000, 90 % din produsele petroliere rafinate provenite din această rafinărie erau transportate pe cale feroviară, făcând astfel din Orlen una dintre clientele cele mai importante ale LG.

8. La acel moment, Orlen producea, în cadrul rafinăriei, aproximativ 8 milioane de tone de produse petroliere rafinate pe an. Trei sferturi din această producție erau destinate exportului, în principal pe cale maritimă având ca destinație țări din Europa de Vest. Astfel, 4,5-5,5 milioane de tone de produse petroliere rafinate erau transportate prin Lituania, pe calea ferată, către terminalul maritim din Klaipėda (Lituania). Restul producției exportate, și anume aproximativ 1-1,5 milioane de tone, era transportat, tot pe calea ferată, către sau prin Letonia și era destinat în principal consumului pe piețele interne estonienă și letonă. Aproximativ 60 % din această producție transportată pe calea ferată către sau prin Letonia utiliza linia feroviară „Bugeniai-Mažeikiai-Rengė”, o rută cuprinsă între rafinărie, situată în apropierea nodului de cale ferată din Mažeikiai, și orașul Rengė (Letonia), din care 34 km se situau pe teritoriul lituanian (denumită în continuare „ruta scurtă spre Letonia”). Restul acestei producții transportate pe calea ferată către sau prin Letonia utiliza linia feroviară „Bugeniai-Kužiai-Joniškis-Meitene”, o rută mai lungă, din care 152 km se situau pe teritoriul lituanian (denumită în continuare „ruta lungă spre Letonia”).

9. Pentru a-și transporta produsele pe ruta scurtă spre Letonia, Orlen a recurs la serviciile LG pentru partea lituaniană a rutei, și anume de la rafinărie la frontiera letonă. Astfel, LG a încheiat un contract de subcontractare cu Latvijas dzelzceļš, societatea națională a căilor ferate din Letonia

(denumită în continuare „LDZ”), pentru transportul pe această parte lituaniană a rutei. Întrucât nu dispunea de autorizațiile reglementare necesare pentru a-și exercita activitățile în mod independent pe teritoriul lituanian, LDZ opera în calitate de subcontractant al LG. După trecerea frontierei lituaniene, LDZ continua transportul produselor Orlen pe teritoriul leton în temeiul a diverse contracte.

10. Relațiile comerciale dintre Orlen și LG privind serviciile de transport ale acesteia pe rețeaua feroviară lituaniană, inclusiv serviciile de transport pe ruta scurtă spre Letonia, erau reglementate de un acord semnat în anul 1999 (denumit în continuare „Acordul din anul 1999”). Pe lângă stabilirea tarifelor aplicate de LG pentru serviciile de transport, Acordul din anul 1999 cuprindea printre altele un angajament specific din partea LG de a transporta mărfurile Orlen pe ruta scurtă spre Letonia pe toată durata acordului, și anume până în anul 2024.

11. La începutul anului 2008, între LG și Orlen a intervenit un litigiu comercial în ceea ce privește tarifele plătite de aceasta din urmă pentru transportul produselor sale petroliere. Ca urmare a acestui litigiu comercial, Orlen a avut în vedere posibilitatea de a contracta direct cu LDZ pentru serviciile de transport feroviar de marfă pe ruta scurtă spre Letonia, precum și de a-și reorganiza activitățile de export maritim cu plecare din Klaipėda, în Lituania, către terminalele maritime din Riga și din Ventspils, în Letonia.

12. La 12 iunie 2008, a avut loc o reuniune între LG și Orlen, în cursul căreia s-a discutat despre acest proiect de reorganizare a activităților de export ale Orlen. În plus, întrucât Orlen a decis în mod unilateral să aplice o rată mai mică decât cea solicitată de LG, aceasta din urmă a inițiat, la 17 iulie 2008, o procedură arbitrală împotriva Orlen.

13. La 28 iulie 2008, LG a informat Orlen cu privire la rezilierea Acordului din anul 1999 începând de la 1 septembrie 2008. Orlen a precizat, în cursul procedurii administrative în fața Comisiei, că rezilierea Acordului din anul 1999 începând de la 1 septembrie 2008 a fost anunțată de LG la trei zile după ce a solicitat în mod formal LDZ un deviz pentru a înlocui serviciile LG pentru transportul, de la rafinărie și utilizând ruta scurtă spre Letonia, a aproximativ 4,5-5 milioane de tone de produse petroliere rafinate către terminalele maritime situate pe teritoriul leton. Orlen a sugerat de asemenea că era posibil ca LG să fi fost informată direct de LDZ cu privire la cererea de deviz.

14. La 2 septembrie 2008, în urma detectării unei deformări a căii ferate de câteva zeci de metri (denumită în continuare „deformarea”), LG, invocând în principal motive de siguranță, a suspendat traficul pe calea ferată între Mažeikiai și frontiera cu Letonia.

15. La 3 septembrie 2008, LG a numit o comisie de inspecție compusă din cadre ale filialei sale locale pentru a investiga motivele deformării. Comisia de inspecție a prezentat două rapoarte, și anume raportul de investigație din 5 septembrie 2008 și raportul tehnic din aceeași zi.

16. Potrivit raportului de investigație din 5 septembrie 2008, deformarea ar fi fost provocată de deteriorarea fizică a numeroase elemente care alcătuiesc structura căii ferate. Acest raport de investigație a confirmat de asemenea că traficul trebuia să rămână suspendat „până când toate lucrările de restaurare și de reparare sunt finalizate”.

17. Observațiile cuprinse în raportul de investigație din 5 septembrie 2008 au fost confirmate de raportul tehnic din aceeași zi, care s-a referit numai la locul deformării și a identificat cauza acesteia în diverse probleme legate de structura căii ferate. Acest raport tehnic a concluzionat că accidentul de circulație care s-a produs sub efectul unei deformări a căii ferate trebuia calificat drept „incident” și că era cauzat de uzura fizică a elementelor superioare ale structurii căii ferate.

18. LDZ a prezentat Orlen o ofertă pentru transportul produselor sale petroliere la 29 septembrie 2008, în urma unei reuniuni care a avut loc la 22 septembrie 2008. Potrivit Orlen, această ofertă era „concretă și atractivă”. Începând de la 3 octombrie 2008, LG a efectuat dezafectarea completă a căii ferate. La sfârșitul lunii octombrie 2008, calea ferată era dezafectată în întregime.

19. La 17 octombrie 2008, Orlen a trimis LDZ o scrisoare pentru a-i confirma intenția sa de a transporta aproximativ 4,5 milioane de tone de produse petroliere de la rafinărie către terminalele maritime letone, ulterior, la 20 februarie 2009, a avut loc o întâlnire, iar în primăvara anului 2009 au avut loc discuții mai avansate.

20. În luna ianuarie 2009, între LG și Orlen a fost încheiat un nou acord general de transport pentru o perioadă de 15 ani, până la 1 ianuarie 2024 (denumit în continuare „Acordul din anul 2009”). Acest acord a înlocuit un acord interimar care fusese semnat la 1 octombrie 2008.

21. Negocierile dintre Orlen și LDZ au continuat până la sfârșitul lunii iunie 2009, când LDZ a formulat o cerere în vederea obținerii unei licențe pentru a opera pe partea lituaniană a rutei scurte spre Letonia.

22. La 10 noiembrie 2009, curtea de arbitraj a declarat că rezilierea unilaterală a Acordului din anul 1999 de către LG era nelegală și că acest acord trebuia considerat ca fiind în vigoare până la 1 octombrie 2008, dată la care Orlen și LG au încheiat acordul de transport provizoriu menționat la punctul 20 din prezentele concluzii.

23. Potrivit Orlen, discuțiile cu LDZ au fost întrerupte la mijlocul anului 2010, când a apreciat în cele din urmă că LG nu avea intenția de a repara calea ferată în termen scurt. La acel moment, LDZ și-a retras cererea de licență pentru a opera pe partea lituaniană a rutei scurte spre Letonia.

B. Procedura administrativă

24. La 14 iulie 2010, Orlen a sesizat Comisia cu o plângere oficială, în temeiul articolului 7 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003². În plângerea sa, Orlen a arătat în esență că, în urma unui dezacord comercial între ea, pe de o parte, și LG, pe de altă parte, aceasta din urmă a demontat calea ferată, ceea ce a avut drept consecință să facă indisponibilă ruta scurtă spre Letonia și să o constrângă să utilizeze singura rută disponibilă, și anume ruta lungă spre Letonia, pentru a transporta, pe calea ferată, partea din producția sa destinată transportului către sau prin Letonia.

25. După ce, pe de o parte, a adresat LG o comunicare privind obiecțiunile și ulterior o scrisoare de expunere a faptelor, cu privire la care părțile și-au prezentat observațiile, și, pe de altă parte, a organizat o audiere, Comisia a adoptat, la 2 octombrie 2017, decizia în litigiu.

² Regulamentul Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167).

C. Decizia în litigiu

1. Definierea piețelor relevante și poziția dominantă

26. În această decizie, Comisia a identificat două piețe relevante, și anume, pe de o parte, piața, în amonte, a gestionării infrastructurilor feroviare și, pe de altă parte, piața, în aval, a furnizării de servicii de transport feroviar de produse petroliere (denumită în continuare „piața relevantă”).

27. Piața geografică relevantă pentru gestionarea infrastructurilor feroviare este considerată ca fiind piața națională lituaniană. În ceea ce privește piața geografică relevantă pentru transportul feroviar de produse petroliere, Comisia a apreciat că era vorba despre piața transportului feroviar de marfă cu plecare de la rafinărie și având ca destinație cele trei terminale maritime din Klaipėda, din Riga și din Ventspils.

28. Comisia a constatat că, în temeiul legislației lituaniene, LG deținea un monopol legal pe piața, în amonte, a gestionării infrastructurilor feroviare din Lituania. În această privință, reglementarea națională prevedea că infrastructurile feroviare publice aparțineau statului lituanian și erau încredințate LG pentru gestionarea lor.

29. Comisia a constatat de asemenea că LG era în esență singura întreprindere activă pe piața, în aval, a furnizării de servicii de transport feroviar de produse petroliere, ceea ce, prin urmare, îi conferea o poziție dominantă pe această piață.

2. Comportamentul abuziv

30. Comisia a apreciat că LG a abuzat de poziția sa dominantă, în calitate de gestionară a infrastructurilor feroviare din Lituania, prin demontarea căii ferate, ceea ce era susceptibil să producă efecte anticoncurențiale de eliminare a concurenței pe piața relevantă între rafinărie și terminalele maritime vecine, ridicând bariere la intrarea pe piață fără să existe o justificare obiectivă. În special, Comisia a considerat că, prin demontarea completă a căii ferate, LG a recurs la metode diferite de cele care guvernează o concurență normală.

31. În această privință, Comisia a arătat, în primul rând, că LG era la curent cu intenția Orlen de a se orienta către terminalele maritime letone, cu utilizarea serviciilor LDZ; în al doilea rând, că demontarea căii ferate de către LG s-a efectuat în mare grabă, fără obținerea fondurilor necesare și fără luarea niciunei măsuri pregătitoare normale pentru reconstrucția acesteia; în al treilea rând, că demontarea căii ferate a fost contrară practicii standard din sector; în al patrulea rând, că LG era conștientă de riscul de pierdere a oricărei activități de transport al produselor Orlen în cazul reconstrucției căii ferate și, în al cincilea rând, că LG a depus eforturi pentru a convinge guvernul lituanian să nu o reconstruiască.

32. Comisia a observat că calea ferată reprezenta ruta cea mai scurtă și mai ieftină de la rafinărie către un terminal maritim leton. În opinia Comisiei, având în vedere proximitatea de Letonia și de baza logistică a LDZ, această rută furniza totodată LDZ o opțiune foarte favorabilă pentru a intra pe piața lituaniană.

33. În ceea ce privește efectele anticoncurențiale care decurg din comportamentul LG, Comisia a apreciat că demontarea căii ferate era susceptibilă să împiedice LDZ să intre pe piață sau, cel puțin, a făcut mult mai dificilă intrarea acesteia pe piață, în condițiile în care, potrivit Comisiei,

înainte de demontarea căii ferate, LDZ dispunea de o oportunitate credibilă de a transporta produsele petroliere ale Orlen destinate exportului maritim, de la rafinărie către terminalele maritime letone, pe ruta scurtă spre Letonia. Odată cu demontarea căii ferate, orice transport feroviar de la rafinărie către un terminal maritim leton trebuia să urmeze o rută mult mai lungă pe teritoriul Lituaniei. După demontarea căii ferate, singura opțiune pentru LDZ pentru a concura cu LG ar fi fost să încerce să fie activă pe ruta spre Klaipėda sau pe ruta lungă spre Letonia. Acest lucru ar fi obligat LDZ să opereze departe de baza sa logistică din Letonia, compania fiind dependentă de serviciile de gestionare a infrastructurilor ale concurenței sale, LG. În aceste circumstanțe, Comisia a considerat că, dintr-un punct de vedere *ex ante*, LDZ se confrunta cu riscuri comerciale importante, pe care era mai puțin probabil să și le asume.

34. Comisia a apreciat de asemenea că LG nu a reușit să justifice în mod obiectiv demontarea căii ferate, întrucât explicațiile prezentate nu au fost consecvente, fiind uneori contradictorii și neconvingătoare.

3. Amenda și somația

35. Comisia a aplicat LG o amendă în cuantum de 27 873 000 de euro și i-a impus să pună capăt încălcării și să îi transmită, în termen de trei luni de la data notificării deciziei în litigiu, o propunere de măsuri în acest sens.

III. Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

36. LG a introdus o acțiune la Tribunal având ca obiect, cu titlu principal, anularea deciziei în litigiu și, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii aplicate.

37. În susținerea cererii sale de anulare a deciziei în litigiu, LG a invocat cinci motive. Acestea erau întemeiate în esență, primul, pe erori vădite de apreciere și de drept în aplicarea articolului 102 TFUE în ceea ce privește caracterul abuziv al comportamentului LG, al doilea, pe erori de apreciere și de drept în aplicarea articolului 102 TFUE în ceea ce privește aprecierea practicii în cauză, al treilea, pe încălcarea articolului 296 TFUE și a articolului 2 din Regulamentul nr. 1/2003 pentru insuficiența probelor și nemotivare, al patrulea, numai în cadrul primului aspect, pe erori în stabilirea cuantumului amenzii și, al cincilea, pe erori legate de impunerea unei măsuri corective.

38. În cadrul cererii de reducere a cuantumului amenzii, LG a susținut, prin intermediul mai multor critici și al celui de doilea aspect al celui de al patrulea motiv, că acest cuantum era disproporționat și a contestat în esență, în primul rând, procentul din valoarea vânzărilor reținut de Comisie cu titlu de factor de gravitate, în al doilea rând, durata încălcării și, în al treilea rând, decizia de a include, în cuantumul de bază, un cuantum suplimentar cu titlu de descurajare.

39. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins toate motivele invocate de LG atât în susținerea cererii sale de anulare a deciziei în litigiu, cât și în susținerea cererii sale de reducere a cuantumului amenzii. Totuși, Tribunalul a stabilit, în exercitarea competenței sale de fond, cuantumul amenzii la 20 068 650 de euro.

IV. Procedura în fața Curții și concluziile părților

40. Prin recursul formulat, LG solicită Curții:

- anularea, în tot sau în parte, a hotărârii atacate, în măsura în care prin această hotărâre a fost respinsă acțiunea sa în anularea deciziei în litigiu;
- anularea, în tot sau în parte, a deciziei în litigiu;
- cu titlu subsidiar, anularea sau reducerea într-o mai mare măsură a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată și
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în prezenta procedură și în procedura în primă instanță.

41. Comisia și Orlen solicită Curții:

- respingerea recursului și
- obligarea LG la plata cheltuielilor de judecată.

V. Analiză

42. În susținerea recursului, LG invocă patru motive. Prin intermediul primelor trei motive, aceasta contestă în esență aprecierea de către Tribunal a existenței unui abuz de poziție dominantă. Al patrulea motiv privește aprecierea de către acesta a amenzii care i-a fost aplicată.

43. Comisia consideră că aceste motive trebuie respinse. În ceea ce o privește, Orlen solicită respingerea primelor trei motive, observațiile sale nefăcând referire la al patrulea motiv.

44. Înainte de a începe examinarea fiecăruia dintre aceste motive, se impun câteva observații introductive de ordin procedural.

A. Observații introductive de ordin procedural

45. Pe de o parte, este necesar să se observe că, înainte de expunerea motivelor invocate în susținerea recursului, LG evocă faptele relevante în opinia sa. Or, atât Comisia, cât și Orlen arată că descrierea respectivă este înșelătoare și eronată. În această privință, este suficient să se constate că, în lipsa unor acuzații de denaturare a faptelor și a elementelor de probă din partea LG, această evocare a faptelor nu poate avea nicio relevanță, întrucât toate chestiunile de fapt au fost deja stabilite definitiv de Tribunal. Prin urmare, nu este necesară pronunțarea cu privire la caracterul înșelător sau eronat al acestei evocări a faptelor.

46. Pe de altă parte, atât Comisia, cât și Orlen menționează, în observațiile lor scrise, un comunicat de presă din 30 decembrie 2019, emis de actualul președinte-director general al LG, prin care se anunță încetarea reconstrucției căii ferate și care conține o apreciere critică a evenimentelor în discuție. Trebuie să se constate, astfel cum a recunoscut Comisia în ședință, că,

în măsura în care acest document este ulterior faptelor din litigiul în discuție, el nu are nicio incidență asupra legalității, a domeniului de aplicare sau a interpretării deciziei în litigiu și *a fortiori* a hotărârii atacate.

B. Cu privire la primul motiv

47. Prin intermediul primului motiv, LG reproșează în esență Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când s-a abținut, la punctele 90-99 din hotărârea atacată, să aplice criteriile stabilite în Hotărârea Bronner în materie de refuz al accesului la infrastructuri esențiale pentru a stabili dacă demontarea căii ferate poate constitui o practică abuzivă în sensul articolului 102 TFUE.

48. De la bun început, LG subliniază că, la punctul 226 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat, asemenea Comisiei, că demontarea căii ferate constituia o practică abuzivă întrucât putea avea efecte de excludere de pe piață pentru LDZ, făcând mai dificil accesul său la piață și supunând acest acces unor condiții mai puțin avantajoase ca urmare a faptului că LDZ era obligată să utilizeze ruta lungă spre Letonia pentru a deservi Orlen, această rută lungă aparținând aceleiași piețe ca ruta scurtă. Astfel, potrivit LG, problema juridică ridicată în prezenta cauză se rezumă la aspectul dacă articolul 102 TFUE impunea LG obligația legală de a acorda LDZ accesul la calea ferată.

49. Or, din Hotărârea Bronner ar reieși că o întreprindere aflată în situație de poziție dominantă nu este obligată să acorde un astfel de acces decât dacă refuzul său este de natură să elimine orice concurență pe piață din partea solicitantului accesului, dacă acest refuz nu poate fi justificat în mod obiectiv și dacă accesul în sine este indispensabil pentru desfășurarea activității persoanei respective. Aceste trei criterii cumulative nu ar fi îndeplinite în prezenta cauză, printre altele întrucât accesul la calea ferată nu ar fi „indispensabil” pentru ca LDZ să poată concura LG pe piața relevantă. La punctele 90-99 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi statuat totuși în mod eronat că această jurisprudență nu era relevantă în speță. Procedând astfel, ar fi săvârșit patru erori de drept.

50. În primul rând, contrar celor arătate de Tribunal la punctul 90 din hotărârea atacată, nu ar exista, în jurisprudența Curții, nicio normă potrivit căreia criteriile enunțate în Hotărârea Bronner (denumite în continuare „criteriile Bronner”) nu se aplică decât dacă există o necesitate de a proteja stimularea unei întreprinderi aflate în situație de poziție dominantă de a investi în realizarea unor instalații esențiale. Nici Concluziile avocatului general Jacobs³, citate de Tribunal, nu ar permite să se considere că există o astfel de normă.

51. În al doilea rând, contrar celor statuate de Tribunal la punctele 91 și 92 din hotărârea atacată, nu ar exista nicio normă potrivit căreia criteriile Bronner nu ar fi aplicabile atunci când cadrul normativ în vigoare impune deja (*ex ante*) o obligație de furnizare. Astfel, mai întâi, neaplicarea acestui test într-un asemenea caz ar presupune ca dreptul național sau dreptul derivat al Uniunii să definească domeniul de aplicare al dreptului primar, ceea ce ar fi incompatibil cu supremația dreptului Uniunii și cu cerința privind o aplicare coerentă a dreptului Uniunii în materie de concurență pe întreg teritoriul acesteia. În continuare, controlul *ex post* în temeiul articolului 102 TFUE și reglementarea *ex ante* ar servi unor obiective diferite. Pe de altă parte, ar fi contrar principiului securității juridice ca întreprinderile din sectoarele reglementate să fie supuse unor criterii legale diferite în temeiul articolului 102 TFUE. În sfârșit, în speță, la momentul

³ Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Bronner (C-7/97, denumite în continuare „Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Bronner”, EU:C:1998:264).

demontării căii ferate, LG nu era supusă niciunei obligații de a acorda LDZ accesul la calea ferată, din moment ce aceasta din urmă nu solicitase și nici nu obținuse o licență pentru a opera în Lituania. Această împrejurare ar permite să se distingă prezenta cauză de cea în care s-a pronunțat Hotărârea din 13 decembrie 2018, Slovak Telekom/Comisia (T-851/14, EU:T:2018:929), prin care Tribunalul a statuat că criteriile enunțate în Hotărârea Bronner nu erau aplicabile atunci când cadrul normativ impunea deja o obligație de furnizare.

52. În al treilea rând, niciuna dintre dispozițiile cadrului normativ general menționate de Tribunal la punctele 96 și 97 din hotărârea atacată nu ar impune unui gestionar de infrastructură, precum LG, obligația legală absolută de a acorda accesul la fiecare tronson de cale ferată din rețeaua sa, în special atunci când sunt disponibile rute alternative. De asemenea, niciuna dintre aceste dispoziții nu ar impune o obligație absolută de a restabili o cale ferată deteriorată recurgând la o soluție pe care gestionarul infrastructurii ar considera-o ineficace și nerezonabilă din punct de vedere economic. Astfel, articolul 5 din Directiva 2001/14⁴, interpretat în lumina considerentului (5) al acesteia din urmă, nu ar prevedea decât un acces echitabil și nediscriminatoriu la infrastructurile feroviare existente și în funcțiune. De asemenea, articolul 29 alineatul (1) din această directivă nu ar prevedea decât o obligație generală de „[a lua] toate măsurile necesare pentru a se reveni la starea normală” în caz de accident de trafic feroviar.

53. În al patrulea rând, contrar celor statuate de Tribunal la punctele 91 și 93 din hotărârea atacată, nicio normă de drept nu ar indica faptul că criteriile enunțate în Hotărârea Bronner nu sunt aplicabile atunci când poziția dominantă decurge dintr-un monopol de stat. O astfel de considerație nu poate fi dedusă din cuprinsul punctului 23 din Hotărârea din 27 martie 2012, Post Danmark (C-209/10, EU:C:2012:172), citată de Tribunal, care nu ar enunța decât o observație de ordin general potrivit căreia împrejurarea că o asemenea poziție își are originea într-un fost monopol legal trebuie luată în considerare. Într-un caz precum cel din prezenta cauză nu ar fi vorba despre a determina dacă LG era obligată să furnizeze acces la o rețea funcțională construită în trecut din fonduri publice, ci despre a stabili dacă era obligată, în temeiul articolului 102 TFUE, să investească propriile fonduri în repararea și înlocuirea unei instalații deteriorate pentru a face mai puțin dificil și mai avantajos accesul la piață pentru un anumit concurent din aval. Evaluarea comparativă a intereselor celor două societăți s-ar afla în centrul criteriilor enunțate în Hotărârea Bronner. În sfârșit, aceeași concluzie nu poate fi repusă în discuție de referirea la un prag mai puțin exigent stabilit de instanța Uniunii în situații care nu implică o asemenea evaluare comparativă a intereselor⁵.

54. Pentru a facilita analiza prezentului motiv [punctul 3], trebuie, mai întâi, să se poziționeze Hotărârea Bronner în contextul normativ al articolului 102 TFUE [punctul 1] și ulterior să se amintească analiza Tribunalului pe care LG o contestă [punctul 2].

1. Hotărârea Bronner în contextul normativ al articolului 102 TFUE

55. Cu titlu introductiv, amintim că articolul 102 TFUE declară incompatibilă cu piața internă și interzice, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe

⁴ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2001 privind alocarea capacităților de infrastructură feroviară, tarifarea utilizării infrastructurii feroviare și certificarea în materie de siguranță (JO 2001, L 75, p. 29, Ediție specială, 07/vol. 8, p. 66).

⁵ În această privință, LG face trimitere la Hotărârea din 1 iulie 2010, AstraZeneca/Comisia (T-321/05, EU:T:2010:266).

o parte semnificativă a acesteia. Revine, aşadar, întreprinderii care deţine o poziţie dominantă o răspundere specială de a nu aduce atingere prin comportamentul său unei concurenţe efective şi nenedenaturate pe piaţa internă⁶.

56. Potrivit unei jurisprudenţe constante a Curţii, noţiunea de „folosire abuzivă a unei poziţii dominante” în sensul articolului 102 TFUE se întemeiază pe o apreciere obiectivă a comportamentului în discuţie. Această noţiune vizează comportamentele unei întreprinderi în poziţie dominantă care, pe o piaţă unde gradul de concurenţă este deja redus tocmai din cauza prezenţei întreprinderii respective, au ca efect, prin recurgerea la mijloace diferite de cele care guvernează o concurenţă normală între produse sau servicii pe baza prestaţiilor operatorilor economici, să împiedice menţinerea gradului de concurenţă existent încă pe piaţă sau dezvoltarea acestei concurenţe⁷.

57. Astfel, în ceea ce priveşte practicile de excludere, categorie din care face parte comportamentul în cauză, din jurisprudenţa Curţii reiese că caracterul abuziv al unor asemenea practici presupune printre altele ca acestea să aibă capacitatea de a restrânge concurenţa şi în special de a produce efectele de excludere reproşate, fiind necesar ca această apreciere să se realizeze în raport cu toate împrejurările de fapt relevante care însoţesc comportamentul menţionat⁸.

58. În lumina acestor precizări de ordin general trebuie analizată jurisprudenţa referitoare la infrastructurile calificate drept „facilităţi esenţiale” (*essential facilities*), în sensul că sunt indispensabile pentru desfăşurarea unei activităţi pe o piaţă, în măsura în care nu există înlocuitori reali sau potenţiali la acestea, şi astfel încât refuzul accesului la acestea poate duce la eliminarea oricărei concurenţe⁹. Această jurisprudenţă priveşte în esenţă împrejurările în care un „refuz de furnizare”¹⁰ din partea unei întreprinderi aflate în poziţie dominantă către concurenţi poate constitui un abuz de poziţie dominantă. Această jurisprudenţă, care îşi află originea în doctrina cunoscută sub denumirea „doctrina facilităţilor esenţiale”¹¹, se referă la situaţiile în care libera exercitare a unui drept exclusiv poate fi limitată în interesul unei concurenţe nenedenaturate pe piaţa internă¹².

59. Mai întâi, subliniem că instanţa Uniunii a considerat în mod tradiţional că un asemenea refuz de furnizare nu poate constitui în sine un abuz de poziţie dominantă¹³. Într-adevăr, numai în împrejurări excepţionale un asemenea refuz, prin intermediul exercitării dreptului de

⁶ Hotărârea din 25 martie 2021, Slovak Telekom/Comisia (C-165/19 P, denumită în continuare „Hotărârea Slovak Telekom”, EU:C:2021:239, punctul 40 şi jurisprudenţa citată).

⁷ Hotărârea din 12 mai 2022, Servizio Elettrico Nazionale şi alţii (C-377/20, EU:C:2022:379, punctul 68 şi jurisprudenţa citată).

⁸ A se vedea Hotărârea din 17 februarie 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83, punctul 68), şi Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) şi alţii (C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 154).

⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 1998, European Night Services şi alţii/Comisia (T-374/94, T-375/94, T-384/94 şi T-388/94, EU:T:1998:198, punctele 208 şi 212, precum şi jurisprudenţa citată), şi Hotărârea din 10 noiembrie 2021, Google şi Alphabet/Comisia (Google Shopping) (T-612/17, denumită în continuare „Hotărârea Google Shopping”, EU:T:2021:763, punctul 215, în prezent în recurs).

¹⁰ În practica dreptului concurenţei, noţiunea de „refuz de a aproviziona” acoperă o serie largă de practici, precum refuzul de a furniza produse unor clienţi noi sau actuali, refuzul de a acorda licenţă pentru drepturi de proprietate intelectuală, inclusiv atunci când acestea sunt necesare pentru a furniza informaţii de interfaţă, sau refuzul de a acorda accesul la o instalaţie sau la o reţea esenţială [punctul 78 din Comunicarea Comisiei intitulată „Orientări privind priorităţile Comisiei în aplicarea articolului 82 [CE] la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante” (JO 2009, C 45, p. 7, denumită în continuare „Orientările”).

¹¹ Pentru o prezentare a teoriei facilităţilor esenţiale, astfel cum a fost concepută iniţial în legislaţia antitrust din Statele Unite, a se vedea Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Bronner (punctele 45-47).

¹² A se vedea Hotărârea din 1 iulie 2010, AstraZeneca/Comisia (T-321/05, EU:T:2010:266, punctul 679).

¹³ A se vedea Hotărârea din 5 octombrie 1988, Volvo (238/87, EU:C:1988:477, punctul 8), şi Hotărârea din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia (T-201/04, EU:T:2007:289, punctul 331).

proprietate, poate conduce la un astfel de abuz. Deși primele hotărâri ale Curții au permis să se schițeze caracterul excepțional al obligației de furnizare¹⁴, Hotărârea Bronner a consolidat criteriile relevante în materie.

60. Reamintim că Hotărârea Bronner privea problema dacă constituia un abuz de poziție dominantă faptul că o întreprindere de presă, care deținea o parte foarte importantă din piața cotidenelor dintr-un stat membru și care exploata singurul sistem de distribuție la domiciliu a ziarelor la nivel național existent în acest stat membru, a refuzat accesul la sistemul respectiv, în schimbul unei remunerații adecvate, editorului unui cotidian concurent care, din cauza tirajului redus al acestuia, nu era în măsură să creeze și să exploateze, în condiții rezonabile din punct de vedere economic, singur sau în colaborare cu alți editori, propriul sistem de distribuție la domiciliu.

61. Drept răspuns la această problemă, inspirându-se din jurisprudența sa anterioară¹⁵, Curtea a statuat, la punctul 41 din Hotărârea Bronner, că, pentru ca refuzul unei întreprinderi aflate în poziție dominantă de a acorda accesul la un serviciu să poată constitui un abuz în sensul [articolului 102 TFUE], trebuie i) ca acest refuz să fie de natură *să elimine orice concurență pe piață* din partea solicitantului serviciului, ii) ca acest refuz să nu poată fi *justificat în mod obiectiv* și iii) ca serviciul în sine să fie *indispensabil* desfășurării activității solicitantului în sensul că nu exista în privința acestuia niciun substitut real sau potențial pentru sistemul menționat de distribuție la domiciliu (criteriile Bronner).

62. În ceea ce privește în special criteriul privind natura indispensabilă, rezultă din cuprinsul punctelor 43 și 44 din Hotărârea Bronner că, pentru a stabili dacă un produs sau un serviciu este indispensabil pentru a permite unei întreprinderi concurente să își exercite activitatea pe o piață determinată, este necesar să se cerceteze dacă există produse sau servicii care constituie soluții alternative, chiar dacă acestea sunt mai puțin avantajoase, și dacă există obstacole tehnice, legale sau economice de natură să facă imposibilă sau cel puțin nerezonabil de dificilă pentru orice întreprindere concurentă care înțelege să activeze pe piața respectivă crearea, eventual în colaborare cu alți operatori, a unor produse sau servicii alternative. Potrivit punctului 46 din această hotărâre, pentru a se admite existența unor obstacole de natură economică, trebuie dovedit cel puțin faptul că crearea acestor produse sau servicii nu este profitabilă din punct de vedere economic pentru producția la o scară comparabilă cu cea a întreprinderii care controlează produsul sau serviciul existent.

63. Astfel cum explică în esență avocatul general Jacobs în Concluziile prezentate în cauza Bronner¹⁶, alegerea criteriului privind natura indispensabilă, asemenea celui referitor la riscul de eliminare a oricărei concurențe, răspunde la două obiective.

64. Pe de o parte, din punct de vedere juridic, impunerea unor astfel de criterii exigente din punct de vedere probatoriu urmărește să protejeze dreptul unei întreprinderi de a-și alege partenerii contractuali și de a dispune liber de proprietatea sa, principii universal consacrate în sistemele

¹⁴ În jurisprudența sa anterioară Hotărârii Bronner, Curtea a considerat abuziv refuzul unei întreprinderi dominante de a furniza unei întreprinderi de pe o piață vecină materiile prime [Hotărârea din 6 martie 1974, Istituto Chemioterapico Italiano și Commercial Solvents/Comisia (6/73 și 7/73, EU:C:1974:18, punctul 25)] sau serviciile [Hotărârea din 3 octombrie 1985, CBEM (311/84, EU:C:1985:394, punctul 26)] care erau indispensabile exercitării activităților acesteia, numai în măsura în care comportamentul în cauză era de natură să elimine *orice concurență* din partea acestei întreprinderi. Aceeași abordare, potrivit căreia exercitarea unui drept exclusiv, precum refuzul unei licențe din partea titularului unui drept de proprietate intelectuală, nu poate conduce la un comportament abuziv decât în „*împrejurări excepționale*”, a fost confirmată în Hotărârea din 6 aprilie 1995, RTE și ITP/Comisia (C-241/91 P și C-242/91 P, EU:C:1995:98, punctele 49 și 50).

¹⁵ A se vedea nota de subsol precedentă.

¹⁶ A se vedea punctele 56, 57 și 62 din concluziile menționate.

juridice ale statelor membre și care au uneori un caracter constituțional. Astfel, orice analiză a unui refuz de furnizare trebuie să pornească de la principiul că o întreprindere, indiferent dacă este sau nu este dominantă, trebuie să aibă dreptul de a contracta și de a dispune liber de bunurile sale. În consecință, orice intervenție, în temeiul articolului 102 TFUE, care ar consta în a impune unei întreprinderi dominante o obligație de furnizare (totală sau parțială) către concurenții săi este în mod clar susceptibilă să aducă atingere acestui drept și ar trebui cântărită și justificată cu atenție¹⁷. Astfel cum a explicat Curtea în Hotărârea Slovak Telekom, „constatarea că o întreprindere dominantă a abuzat de poziția sa din cauza unui refuz de a contracta cu un concurent are drept consecință faptul că această întreprindere este forțată să contracteze cu acest concurent. Or, o asemenea obligație afectează în mod deosebit libertatea de a contracta și dreptul de proprietate al întreprinderii dominante, din moment ce o întreprindere, fie și dominantă, rămâne în principiu liberă să refuze să contracteze și să folosească infrastructura pe care a dezvoltat-o pentru propriile nevoi”¹⁸. Rezultă că orice abordare care ar consta într-o interpretare și o aplicare stricte ale acestei hotărâri ar încălca, în opinia noastră, această finalitate subiacentă¹⁹.

65. Pe de altă parte, din punct de vedere economic, criteriile Bronner urmăresc favorizarea, pe termen lung, a concurenței, în interesul consumatorilor, permițând unei societăți să păstreze pentru uzul propriu facilitățile pe care le-a dezvoltat. Finalitatea criteriilor Bronner este astfel de a se asigura că obligația unei întreprinderi aflate în situație de poziție dominantă de a furniza acces la infrastructura sa nu împiedică, în definitiv, concurența, reducând, pentru această întreprindere, stimulentele inițiale de a construi o asemenea infrastructură. Într-adevăr, motivația unei întreprinderi dominante de a investi în infrastructuri ar fi redusă dacă li s-ar permite concurenților, la cerere, să aibă acces la o parte dintre beneficiile acesteia. În această privință, nu trebuie să se piardă din vedere faptul că obiectivul principal al articolului 102 TFUE este mai degrabă de a împiedica denaturări ale concurenței - și în special de a apăra interesele consumatorilor - decât de a proteja poziția concurenților²⁰. Prin urmare, obligația de furnizare în temeiul articolului 102 TFUE nu poate fi invocată decât atunci când refuzul de furnizare este de natură să dăuneze suficient de grav concurenței și, mai precis, intereselor consumatorilor. Astfel, Curtea a admis în repetate rânduri că, din punctul de vedere al concurenței, deși sancționarea unei întreprinderi pentru că a abuzat de poziția sa dominantă din cauza unui refuz de a contracta cu un concurent are drept consecință pe termen scurt favorizarea concurenței, în schimb, pe termen lung, este în general favorabil dezvoltării concurenței și în interesul consumatorilor să se permită unei societăți să păstreze pentru uzul propriu facilitățile pe care le-a dezvoltat pentru nevoile activității sale. Existența unei asemenea obligații de furnizare către concurenți poate în sine să descurajeze întreprinderile să investească și să inoveze și, prin urmare, să prejudicieze consumatorii. Mai exact, faptul de a ști că o obligație de furnizare le poate fi impusă împotriva voinței lor este susceptibil să determine întreprinderi (dominante sau care se așteaptă să devină dominante) să nu investească sau să investească mai puțin în activitatea în cauză. De asemenea, concurenții ar putea fi tentați să profite facil și gratuit (*free-riding*) de investițiile realizate de întreprinderea dominantă în loc să investească ei înșiși. Niciuna dintre aceste consecințe nu ar fi, pe termen lung, în interesul consumatorilor. Prin urmare, atunci când o întreprindere dominantă

¹⁷ A se vedea Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Bronner (punctul 56).

¹⁸ Hotărârea Slovak Telekom (punctul 46).

¹⁹ Deși avocatul general Saugmandsgaard Øe afirmă în Concluziile prezentate în cauzele Deutsche Telekom/Comisia și Slovak Telekom/Comisia (C-152/19 P și C-165/19 P, EU:C:2020:678) că Hotărârea Bronner reprezintă „un caz particular în contextul normativ al articolului 102 TFUE” a cărui „aplicabilitate [...] trebuie interpretată în sens strict pentru a se prezerva efectul util al articolului 102 TFUE” (punctul 55 din aceste concluzii, care se referă la punctul 58 din Hotărârea din 17 februarie 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83), considerăm că, dimpotrivă, Hotărârea Bronner constituie (și a constituit întotdeauna) punctul de plecare al oricărei analize în dreptul concurenței în materie de refuz de furnizare către concurenți. Prin urmare, Hotărârea Bronner ar trebui să fie hotărârea de principiu și mai degrabă regula decât excepția. Criteriile enunțate nu pot fi interpretate în mod restrictiv.

²⁰ A se vedea Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Bronner (punctul 58) și Concluziile noastre prezentate în cauza Servizio Elettrico Nazionale și alții (C-377/20, EU:C:2021:998, punctele 87-108).

refuză să acorde acces la o infrastructură pe care a dezvoltat-o pentru nevoile propriei activități, decizia de a obliga această întreprindere să acorde acest acces nu se poate justifica pe planul politicii concurenței decât atunci când întreprinderea dominantă dispune de un adevărat control exclusiv asupra pieței vizate²¹.

66. În lumina acestor considerații trebuie examinate argumentele LG care constau în a reproșa Tribunalului că a considerat că în mod corect Comisia s-a abținut să aprecieze dacă comportamentul în litigiu îndeplinea criteriile Bronner.

2. Analiza Tribunalului

67. Amintim că argumentul potrivit căruia Comisia ar fi trebuit să aplice criteriile Bronner în decizia în litigiu a fost prezentat și în primă instanță²². În această privință, Tribunalul a statuat că, fără a săvârși o eroare, Comisia s-a abținut să aprecieze dacă comportamentul în litigiu îndeplinea criteriile Bronner și că era suficient, sub rezerva unei eventuale justificări obiective, să se demonstreze că era vorba despre un comportament de natură să restrângă concurența și în special să constituie un obstacol pentru intrarea pe piață²³.

68. Tribunalul a motivat această concluzie pe baza raționamentului următor. Mai întâi, acesta a amintit în esență că finalitatea urmărită de criteriul Bronner este de a se asigura că obligația unei întreprinderi aflate în situație de poziție dominantă de a furniza acces la infrastructura sa nu împiedică, în definitiv, concurența, reducând, pentru această întreprindere, stimulentele inițiale de a construi o asemenea infrastructură²⁴. Totuși, potrivit Tribunalului, o asemenea cerință de protecție a stimulării întreprinderii dominante de a investi în realizarea unor instalații esențiale nu subzistă atunci când cadrul normativ aplicabil impune deja o obligație de furnizare întreprinderii aflate în situație de poziție dominantă sau atunci când poziția dominantă pe care întreprinderea a dobândit-o pe piață decurge dintr-un fost monopol de stat²⁵. Or, aceasta era situația în speță.

69. Mai precis, pe de o parte, criteriile Bronner s-ar aplica numai în lipsa oricărei obligații legale de furnizare a accesului la un serviciu sau la un produs, în măsura în care, atunci când există o astfel de obligație, evaluarea comparativă necesară a stimulentele economice a fost deja realizată de legiuitor la momentul la care a fost impusă o asemenea obligație. Or, în speță, în calitatea sa de gestionară a infrastructurilor feroviare lituaniene, LG este însărcinată, atât în temeiul dreptului Uniunii, cât și al dreptului național, printre altele să acorde accesul la infrastructurile feroviare publice²⁶.

70. Pe de altă parte, cerința de protecție a stimulării de a investi nu ar subzista atunci când, precum în speță, poziția dominantă își are originea într-un monopol legal, iar întreprinderea nu a investit în realizarea infrastructurii, aceasta din urmă fiind construită și dezvoltată din fonduri publice²⁷.

²¹ Hotărârea Slovak Telekom (punctul 48), precum și punctele 57 și 65 din Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Bronner.

²² A se vedea punctul 70 din hotărârea atacată.

²³ A se vedea punctele 99 și 103 din hotărârea atacată.

²⁴ A se vedea punctul 90 din hotărârea atacată.

²⁵ A se vedea punctul 91 din hotărârea atacată.

²⁶ A se vedea punctele 91, 92, 95, 96 din hotărârea atacată.

²⁷ A se vedea punctele 91 și 94 din hotărârea atacată.

3. Cu privire la temeinicia primului motiv

71. În primul rând, pentru a aprecia temeinicia analizei Tribunalului trebuie examinată temeinicia premisei pe care se întemeiază întreaga argumentație a LG, și anume că prezenta cauză se „rezumă la aspectul dacă articolul 102 TFUE impunea LG obligația de a acorda LDZ accesul la calea ferată”²⁸. Cu alte cuvinte, este necesar să se stabilească dacă prezenta configurație factuală se încadrează într-o cauză în care comportamentul în discuție constituie un „refuz de furnizare”, astfel încât criteriile Bronner ar trebui să fie aplicate.

72. În această privință, amintim că Tribunalul a confirmat calificarea comportamentului incriminat prin decizia în litigiu (a se vedea punctul 84 din hotărârea atacată) și a apreciat că acest comportament consta în demontarea căii ferate ca atare, independent de suspendarea traficului pe această cale ferată la 2 septembrie 2008 și de nerepararea acesteia. Procedând astfel, Tribunalul a tratat implicit demontarea căii ferate ca o formă autonomă și diferită de abuz, iar nu ca un „refuz al accesului”²⁹. Din această perspectivă, a amintit în mod întemeiat, la punctul 85 din hotărârea atacată, că lista practicilor abuzive care figurează la articolul 102 TFUE nu este limitativă, astfel încât enumerarea practicilor abuzive conținută în această dispoziție nu epuizează modurile de exploatare abuzivă a poziției dominante interzise de dreptul Uniunii Europene.

73. Considerăm că această calificare a comportamentului în discuție este corectă. Astfel, pe de o parte, LDZ, concurentul potențial al LG pe piața relevantă, putea, din punct de vedere tehnic, chiar și după demontarea căii ferate, să aibă acces la rețeaua feroviară lituaniană pe alte căi. Pe de altă parte, din istoricul cauzei reiese că LG nu a refuzat nicidecum accesul la serviciile de furnizare de servicii de transport feroviar de produse petroliere pentru piața geografică relevantă³⁰.

74. Or, în lipsa unui refuz explicit al accesului, se ridică problema dacă acest comportament prezintă o problemă comună cu cea din cauzele privind un „refuz al accesului”, în măsura în care, odată cu demontarea căii ferate, orice transport feroviar de la rafinărie către un terminal maritim leton trebuia să utilizeze o rută mult mai lungă pe teritoriul Lituaniei, expunând astfel LDZ unor riscuri comerciale pe care era mai puțin probabil să și le asume. Din acest punct de vedere, comportamentul în cauză ar putea fi perceput ca un refuz implicit de furnizare a accesului (*constructive refusal to supply*), și anume un comportament care conduce *de facto* la același rezultat ca un refuz al accesului (explicit).

75. În cazul în care comportamentul în discuție prezintă o problemă comună cu cea din cauzele privind un „refuz al accesului”, printre altele ca urmare a faptului că poate avea aceleași efecte de excludere, trebuie să se verifice dacă elementele constitutive ale refuzului în sensul Hotărârii Bronner sunt de asemenea prezente astfel încât acest comportament ar trebui analizat din perspectiva hotărârii menționate. Prin urmare, trebuie să se aprecieze dacă un asemenea comportament, care nu constituie, din punct de vedere tehnic, un „refuz al accesului”, trebuie totuși să îndeplinească condițiile din Hotărârea Bronner pentru a fi calificat drept abuziv sau

²⁸ A se vedea punctul 48 din prezentele concluzii.

²⁹ A se vedea prin analogie Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 96), și Concluziile avocatului general Saugmandsgaard Øe prezentate în cauzele Deutsche Telekom/Comisia și Slovak Telekom/Comisia (C-152/19 P și C-165/19 P, EU:C:2020:678, punctul 106).

³⁰ Dorim să menționăm că s-ar părea că Hotărârea Bronner se aplică unor situații în care a existat un „refuz” de furnizare a accesului, ceea ce implică existența unei „cereri” sau, în orice caz, a unei manifestări a unei dorințe de a primi acces și a unui un „refuz” corelativ (a se vedea în acest sens Hotărârea Google Shopping, punctul 232 și jurisprudența citată).

dacă, pentru această calificare, este suficient, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 98 din hotărârea atacată, ca respectivul comportament să fie susceptibil de a avea efecte anticoncurențiale.

76. În această privință, mai întâi, trebuie să se observe că nu orice problemă de acces, parțial sau total, implică în mod necesar aplicarea condițiilor prevăzute în Hotărârea Bronner, referitoare la refuzul accesului. Astfel, Curtea a statuat în Hotărârea Slovak Telekom că, atunci când o întreprindere dominantă permite accesul la infrastructura sa, dar supune acest acces, furnizarea de servicii sau vânzarea de produse unor condiții inechitabile, criteriile Bronner nu se aplică. Desigur, atunci când accesul la o asemenea infrastructură este indispensabil pentru a permite concurenților întreprinderii dominante să funcționeze în mod rentabil pe o piață din aval, este cu atât mai probabil ca practicile inechitabile de pe această piață să aibă efecte anticoncurențiale cel puțin potențiale și să constituie un abuz în sensul articolului 102 TFUE. Totuși, în ceea ce privește alte practici decât un refuz al accesului, lipsa unui asemenea caracter indispensabil nu este decisivă *in sine* pentru examinarea unor comportamente potențial abuzive din partea unei întreprinderi dominante³¹. Astfel cum a statuat Curtea, din Hotărârea Bronner nu se poate deduce că cerințele necesare pentru a stabili existența unui refuz abuziv de furnizare trebuie să se aplice în mod necesar la aprecierea caracterului abuziv al unui comportament care constă în stabilirea, în ceea ce privește furnizarea de servicii sau vânzarea de produse, a unor condiții dezavantajoase sau de care cumpărătorul ar putea să nu fie interesat, asemenea comportamente putând constitui în sine o formă autonomă de abuz, diferită de refuzul de furnizare³².

77. Tocmai aceasta este cauza în discuție.

78. *Primo*, pe baza descrierii comportamentului în cauză, trebuie să se constate că dezafectarea căii ferate a constituit o distrugere independentă a infrastructurilor, care împiedică utilizarea nu numai de către concurenți, precum LDZ, ci și de către LG însăși. Prin urmare, acest caz se diferențiază net de cauzele privind refuzul accesului, în care întreprinderea dominantă nu suferă nicio pierdere de infrastructură. Dimpotrivă, s-ar părea, astfel cum reiese din dosarul cauzei, că acest comportament nu răspunde niciunei alte justificări decât cea de a aplica prejudicii concurenților. Prin urmare, acest comportament nu ține de concurența bazată pe merite și, în opinia noastră, prezintă similitudini cu exemplele cunoscute în doctrina dreptului concurenței drept „restricții propriu-zise” („*naked restrictions*”)³³.

79. *Secundo*, după cum arată în mod întemeiat Orlen, caracteristica esențială a comportamentului în cauză este că acesta urmează logica „ruinării”. Astfel, la fel ca în cazul prețurilor de ruinare, LG ar fi optat să distrugă și, prin urmare, să sacrifice un activ de valoare, calea ferată, împiedicându-se astfel să o utilizeze și asigurându-se că nu va mai putea să o exploateze și să genereze venituri, nepermițând în același timp nici terților concurenți să o utilizeze. Or, la fel ca în materia prețurilor de ruinare³⁴, singura explicație rațională pentru acțiunea LG era avantajul de monopol pe care această întreprindere l-ar obține din excluderea LDZ de pe piață. Rezultă că prezenta cauză nu urmează aceeași logică precum cauzele privind un refuz al accesului. Astfel, în speță,

³¹ Hotărârea Slovak Telekom (punctul 50).

³² Acesta este printre altele cazul unui abuz pe care îl constituie comprimarea marjelor operatorilor concurenți pe o piață din aval [a se vedea Hotărârea din 17 februarie 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83, punctul 58), Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctele 75 și 96), și Hotărârea Slovak Telekom (punctele 52 și 53)].

³³ A se vedea în acest sens Orientările, punctul 22.

³⁴ Hotărârea din 3 iulie 1991, AKZO/Comisia (C-62/86, EU:C:1991:286, punctul 69).

efectele anticoncurențiale de eliminare se manifestă pe baza unei logici de pierdere pe termen scurt pentru a obține profit pe termen mediu și lung, în timp ce cauzele privind un refuz al accesului se caracterizează în mod necesar printr-o logică a profitului imediat.

80. *Tertio*, constatăm că criteriile Bronner se aplică, astfel cum s-a confirmat recent la punctul 47 din în Hotărârea Slovak Telekom, în măsura în care „este în general favorabil dezvoltării concurenței și în interesul consumatorilor să se permită unei societăți să păstreze pentru *uzul propriu facilitățile pe care le-a dezvoltat pentru nevoile activității sale*”³⁵. Rezultă că însăși logica criteriilor Bronner este întemeiată pe menținerea unei infrastructuri. Or, în speță, distrugerea voluntară a unei infrastructuri fără a proceda la înlocuirea sa, prin natura sa, nu poate corespunde logicii inerente criteriilor menționate, întrucât LG nu obține niciun beneficiu din investiția pe care ar fi făcut-o în propriile infrastructuri.

81. *Quarto*, constatăm de asemenea că, în speță, nu era necesar, pentru ca LG să pună capăt abuzului în discuție, ca aceasta să cedeze un element de activ și nici să încheie contracte cu persoane pe care nu le alesese. Astfel, se amintește că, prin decizia în litigiu, Comisia a impus LG o amendă și a obligat-o să pună capăt încălcării. Totuși, aceasta nu a obligat LG să acorde societății LDZ acces pe piața relevantă³⁶. Prin urmare, constatarea abuzului nu are drept consecință obligarea acestei întreprinderi să încheie contracte cu acest concurent, ceea ce, în sensul Hotărârii Slovak Telekom, ar „afecta în mod deosebit libertatea de a contracta și dreptul de proprietate”³⁷.

82. Rezultă că demontarea căii ferate, în pofida faptului că ridică o problemă comună privind refuzul care are un efect de excludere comparabil, nu poate fi analizată prin aplicarea criteriilor Bronner.

83. Prin urmare, întrucât primul motiv de recurs se întemeiază exclusiv pe o premisă care este eronată în drept, și anume că comportamentul în discuție constituie un „refuz de furnizare” în sensul Hotărârii Bronner, propunem respingerea sa în totalitate, fără a fi necesară analiza tuturor criticilor formulate de LG, care sunt așadar, în mod necesar, inoperante.

84. În al doilea rând și cu titlu suplimentar, observăm că inaplicabilitatea criteriilor Bronner se justifică în speță și în raport cu finalitățile urmărite de acestea.

85. Pe de o parte, din punctul de vedere al protecției dreptului de proprietate al întreprinderii dominante, rezultă din însăși formularea Hotărârii Bronner și din jurisprudența ulterioară că criteriile evidențiate în această hotărâre se aplică infrastructurilor al căror *proprietar* este întreprinderea aflată în poziție dominantă și care, în principiu, reflectă *propria investiție*³⁸. Or, în speță, astfel cum arată Tribunalul la punctele 94 și 95 din hotărârea atacată, este cert, pe de o parte, că infrastructura în cauză nu este o instalație care aparține LG (întrucât aceasta nu beneficiază de libera exercitare a unui drept exclusiv de proprietate și este doar administrator al infrastructurilor feroviare publice care aparțin statului lituanian) și, pe de altă parte, că LG nu a investit în rețeaua feroviară lituaniană, întrucât aceasta a fost construită și dezvoltată prin intermediul unor fonduri publice. Prin urmare, nu există motive care să justifice aplicarea unor

³⁵ Sublinierea noastră.

³⁶ A se vedea în acest sens Hotărârea din 23 octombrie 2003, Van den Bergh Foods/Comisia (T-65/98, EU:T:2003:281, punctul 161).

³⁷ A se vedea punctul 64 din prezentele concluzii.

³⁸ A se vedea în acest sens Hotărârea Bronner (punctul 37,) precum și Hotărârea Slovak Telekom (punctele 43, 45, 46, 48 și 49). Observăm că avocatul general Jacobs, în Concluziile prezentate în cauza Bronner (C-7/97, EU:C:1998:264, punctul 66), a putut avea în vedere aplicarea criteriilor Bronner la un caz în care instalația în discuție a fost creată în condiții de neconcurență, în parte datorită unor subvenții publice.

cerințe probatorii mai ridicate privind protecția dreptului de proprietate, precum cele impuse de criteriile Bronner. De asemenea, nu este plauzibilă nicio atingere adusă libertății de a încheia contracte din moment ce LG acționează în calitate de administrator al infrastructurilor feroviare astfel încât are printre altele o obligație de a acorda accesul la infrastructura feroviară publică.

86. Pe de altă parte, din punct de vedere economic, astfel cum a arătat în esență în mod întemeiat Tribunalul la punctele 91 și 92 din hotărârea atacată, protecția stimulării întreprinderii dominante de a investi în realizarea de instalații esențiale este puternic afectată atunci când cadrul de reglementare aplicabil impune deja o obligație de furnizare. Mai precis, reglementarea în cauză presupune menținerea stimulării unei întreprinderi în poziție dominantă de a investi în crearea de produse și de servicii³⁹. În acest sens, cadrul normativ în vigoare nu poate limita aplicarea articolului 102 TFUE⁴⁰ și constituie un factor pertinent pentru aprecierea caracterului abuziv al comportamentului unei întreprinderi în poziție dominantă, din moment ce contribuie la stabilirea condițiilor de concurență în care aceasta acționează⁴¹. Independent de obiectivele vizate, controalele *ex post* în temeiul dreptului concurenței ar completa cadrul de reglementare *ex ante*⁴².

87. Având în vedere considerațiile care precedă, care nu au fost reflectate toate în mod expres în hotărârea atacată, apreciem că Tribunalul a considerat, la punctele 90-99 din hotărârea atacată, fără a săvârși o eroare de drept, că criteriile Bronner nu erau aplicabile în speță. În aceste condiții, primul motiv de recurs trebuie respins ca nefondat.

C. Cu privire la al doilea motiv

88. Prin intermediul celui de al doilea motiv, LG susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a calificat demontarea căii ferate drept „practică abuzivă” în sensul articolului 102 TFUE. Mai precis, la punctele 168, 170, 177, 197, 204 și 231 din hotărârea atacată, Tribunalul nu ar fi confirmat concluzia Comisiei potrivit căreia demontarea căii ferate era abuzivă „decât” pe baza a două elemente cumulate, și anume pe împrejurarea că această demontare a fost efectuată „în mare grabă”⁴³ și „fără [ca LG să fi] obținut fondurile necesare în prealabil”⁴⁴. Or, niciunul

³⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea Slovak Telekom (punctele 47 și 48) și Concluziile avocatului general Saugmandsgaard Øe prezentate în cauzele Deutsche Telekom/Comisia și Slovak Telekom/Comisia (C-152/19 P și C-165/19 P, EU:C:2020:678, punctele 75-78).

⁴⁰ Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 128).

⁴¹ A se vedea în acest sens Hotărârea Slovak Telekom (punctele 42 și 57).

⁴² A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 octombrie 2010, Deutsche Telekom/Comisia (C-280/08 P, EU:C:2010:603, punctul 92).

⁴³ Făcând trimitere la punctele 148, 164 și 168 din hotărârea atacată, LG subliniază că Tribunalul a admis că ea putea alege mai degrabă să demonteze calea ferată decât să efectueze reparații parțiale care ar fi condus la înlocuirea ulterioară a acesteia. Prin urmare, abuzul care îi este reproșat ar consta numai în momentul acestei demontări, începând cu 3 octombrie 2008. Or, întrucât momentul demontării respective nu ar avea impact asupra costului său, decizia de a proceda la o demontare imediată ar fi fost o decizie de gestionare rațională. În plus, Tribunalul ar fi constatat, la punctele 197, 204 și 209 din această hotărâre, că LG nu avea nicio intenție anticoncurențială. Prin urmare, demontarea căii ferate, care ar fi fost, în orice caz, necesară ulterior fără costuri suplimentare, ar fi o decizie de gestionare rațională care nu poate fi calificată drept practică abuzivă.

⁴⁴ LG arată că nici demontarea căii ferate „fără să se fi obținut fondurile necesare în prealabil” nu constituie o practică abuzivă, în măsura în care ea se aștepta să primească fondurile pentru reconstrucția căii ferate în momentul realizării celei mai mari părți a lucrărilor. Făcând trimitere la punctele 152, 153, 160, 171, 174-176 și 196 din hotărârea menționată, LG susține că a solicitat o finanțare la 2 octombrie 2008, înainte de a începe lucrările de demontare a căii ferate, că fondurile europene erau disponibile la acel moment și ulterior și că nu a acționat cu o intenție anticoncurențială. Aceasta subliniază că împrejurările reținute de Tribunal pentru a constata abuzul au apărut în esență după 3 octombrie 2008. În acest context, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept atunci când i-a impus, la punctele 164, 165, 170 și 178 din aceeași hotărâre, să stabilească sau să justifice momentul demontării căii ferate, deși ar reveni Comisiei sarcina de a dovedi abuzul. Pe de altă parte, la punctele 152 și 170 din hotărâre, Tribunalul ar fi omis să efectueze o analiză concretă a argumentului LG referitor la depozitarea părților reutilizabile din calea ferată și la reutilizarea acestora pentru alte căi ferate înainte de sosirea iernii. În orice caz, nu ar fi necesar, pentru a putea începe etapele pregătitoare ale unui proiect, să se „obțină” în prealabil fondurile necesare pentru întregul proiect.

dintre aceste două elemente nu ar permite o asemenea calificare, cu atât mai puțin cu cât, astfel cum ar fi admis Tribunalul la punctul 168 din această hotărâre, demontarea căii ferate era „singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic”.

1. Cu privire la caracterul operant al celui de al doilea motiv

89. În măsura în care Orlen invocă caracterul inoperant al acestui motiv, amintim că caracterul operant al unui motiv se raportează la aptitudinea acestuia, în ipoteza în care ar fi fondat, de a conduce la concluzia urmărită de reclamant prin acest motiv⁴⁵.

90. În speță, prin intermediul celui de al doilea motiv, LG contestă calificarea demontării căii ferate drept „practică abuzivă” în sensul articolului 102 TFUE, repunând în discuție două elemente pe care Comisia și, ulterior, Tribunalul s-ar fi întemeiat în mod exclusiv.

91. Or, astfel cum reiese în special din cuprinsul punctelor 42 și 194 din hotărârea atacată, Comisia a apreciat în decizia în litigiu că, prin demontarea completă a căii ferate, LG a recurs la metode diferite de cele care guvernează o concurență normală. Această concluzie a fost trasă pe baza unui ansamblu de împrejurări de drept și de fapt (aceste împrejurări sunt grupate în cinci categorii și figurează la punctul 31 din prezentele concluzii)⁴⁶.

92. Rezultă că, contrar celor susținute de LG, caracterul pretins abuziv al comportamentului nu ar rezulta „numai din două elemente cumulate identificate de Tribunal, și anume o demontare efectuată «în mare grabă» și «fără să se fi obținut fondurile necesare în prealabil»”. Astfel, aceste elemente nu constituie decât o parte dintr-un ansamblu de împrejurări de fapt la care Comisia și ulterior Tribunalul se referă pentru a califica comportamentul în cauză drept abuziv. Această practică este, într-adevăr, conformă cu o jurisprudență constantă a Curții, potrivit căreia aprecierea caracterului abuziv al unui comportament trebuie efectuată luând în considerare toate împrejurările de fapt relevante⁴⁷.

93. Se ridică astfel problema dacă al doilea motiv poate fi considerat operant, în măsura în care LG nu contestă decât o parte dintre împrejurările luate în considerare de Comisie în cadrul calificării comportamentului drept abuziv.

94. În această privință, trebuie să se constate că, la punctele 168, 170, 204 și 231 din hotărârea atacată, care sunt vizate de prezentul motiv, Tribunalul s-a limitat să înlăture contestații formulate de LG cu privire la anumite aprecieri de fapt care nu fac parte din raționamentul reținut în decizia în litigiu⁴⁸. Or, din această simplă constatare nu se poate deduce că acest motiv nu poate infirma concluzia potrivit căreia comportamentul în discuție era abuziv.

⁴⁵ A se vedea în acest sens Hotărârea din 21 septembrie 2000, EFMA/Consiliul (C-46/98 P, EU:C:2000:474, punctul 38).

⁴⁶ A se vedea în acest sens și punctele 83, 193, 196 și 224 din hotărârea atacată.

⁴⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea din 12 mai 2022, Servizio Elettrico Nazionale și alții (C-377/20, EU:C:2022:379, punctul 72, precum și jurisprudența citată).

⁴⁸ Mai precis, i) punctul 168 privește ipoteza prezentată de LG potrivit căreia opțiunea 2 era singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic; ii) punctul 170 privește pretinsa necesitate de a recupera materialele corespunzătoare ale căii ferate pentru a evita deteriorarea acestora în timpul iernii; iii) punctul 204 privește pretinsa influență a deciziei arbitrale din 17 decembrie 2010 în decizia de a nu reconstrui calea ferată și iv) punctul 231 privește argumentul invocat de LG potrivit căruia opțiunea 1 era mai puțin eficientă decât opțiunea 2.

95. Astfel, în măsura în care aceste două elemente fac parte dintr-un ansamblu de elemente luate în considerare de Comisie [în considerentele (184)-(193) ale deciziei în litigiu] și confirmate de Tribunal (la punctele 164-177 din hotărârea atacată) și dat fiind că nu există o ponderare sau o ierarhie între importanța atribuită fiecăruia dintre aceste elemente, apreciem că nu se poate concluziona cu certitudine și de la început că, dacă demontarea căii ferate nu ar fi fost făcută în mod precipitat sau ar fi fost făcută după ce LG ar fi obținut fondurile necesare, Comisia ar fi calificat totuși comportamentul drept abuziv.

96. Prin urmare, considerăm că acest motiv trebuie considerat operant.

2. Cu privire la caracterul admisibil și întemeiat al celui de al doilea motiv

97. Comisia și Orlen susțin în esență că, în măsura în care al doilea motiv urmărește contestarea unor aprecieri ale faptelor, fără a indica vreo eroare de drept, acest motiv ar trebui respins ca inadmisibil.

98. În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, atunci când Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă să exercite, în temeiul articolului 256 TFUE, numai un control asupra calificării juridice a acestora și asupra consecințelor de drept care au fost stabilite pe baza lor. Aprecierea faptelor nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții⁴⁹.

99. În cadrul celui de al doilea motiv, LG nu invocă o denaturare a elementelor de probă examinate de Tribunal care demonstrează că calea ferată a fost demontată „în mare grabă” sau fără să se „fi obținut fondurile necesare în prealabil” și nu este de competența Curții să reexamineze valoarea probantă a acestor elemente. Arată însă că Tribunalul a considerat în mod eronat că Comisia s-a putut întemeia în mod corect pe aceste două elemente pentru a constata existența unei practici abuzive. Astfel, la prima vedere, se pare că LG nu solicită Curții să efectueze o nouă apreciere a faptelor, ci să controleze calificarea juridică a acestora. Totuși, o analiză mai aprofundată a argumentelor invocate de LG arată că, în realitate, încearcă să obțină din partea Curții o nouă apreciere a faptelor astfel cum au fost constatate de Tribunal⁵⁰.

100. Astfel, în primul rând, în ceea ce privește argumentele invocate de LG privind precipitarea sa în decizia de a demonta calea ferată, pe de o parte, contrar celor pretinse de aceasta, Tribunalul nu a „admis”, la punctul 168 din hotărârea atacată, că demontarea căii ferate era „singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic”. La punctul 168 menționat, Tribunalul a invocat numai un argument ipotetic – ceea ce reiese în mod evident din expresia introductivă „presupunând, după cum pretinde reclamanta, că opțiunea 2 a fost singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic”⁵¹ – pentru a confirma că, chiar în cadrul opțiunii 2, nu ar fi existat nicio necesitate de a dezafecta calea ferată din cauza preocupărilor referitoare la

⁴⁹ Hotărârea din 25 martie 2021, Deutsche Telekom/Comisia (C-152/19 P, EU:C:2021:238, punctul 68 și jurisprudența citată).

⁵⁰ Cu privire la dificultatea de a „trasa distincția dintre chestiunile de fapt și chestiunile de drept”, în special în cauzele de concurență, a se vedea Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în cauza Hilti/Comisia (C-53/92 P, nepublicate, EU:C:1993:875, punctele 46 și 47).

⁵¹ Sublinierea noastră.

siguranța traficului feroviar⁵². Prin urmare, considerăm că LG urmărește recalificarea unei aprecieri de fapt efectuate de Tribunal, pentru ca Curtea să admită că demontarea căii ferate era singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic.

101. Pe de altă parte, trebuie amintit că, contrar celor afirmate de LG, din hotărârea atacată nu reiese că, „prin urmare, se poate considera stabilit, în cadrul prezentului recurs, că LG trebuia mai devreme sau mai târziu să demonteze întreaga cale ferată”. Astfel, această afirmație, pe care se întemeiază argumentul invocat de LG, este contrazisă de aprecierile de fapt efectuate la punctele 164-166 din hotărârea atacată⁵³. Prin urmare, nu se poate stabili, așa cum pretinde LG, că abuzul care îi este reproșat „ar exista, așadar, mai degrabă în momentul în care aceasta a procedat la demontarea căii [ferate]”. Prin urmare, acest argument vizează implicit o recalificare a faptelor, astfel încât să se poată contesta calificarea juridică.

102. În al doilea rând, în ceea ce privește neobținerea unor fonduri, considerăm că afirmația LG potrivit căreia ea „se aștepta să primească aceste fonduri pentru reconstrucția căii ferate” și pe care se întemeiază al doilea argument invocat de aceasta este contrazisă în mod clar de aprecierile de fapt efectuate de Tribunal, în special la punctele 151, 173, 175, 176, 177 și 181 din hotărârea atacată. Prin urmare, în măsura în care LG nu invocă o denaturare a faptelor, aceste aprecieri trebuie considerate ca fiind stabilite definitiv în scopul prezentului recurs.

103. Având în vedere cele ce precedă, propunem respingerea celui de al doilea motiv ca inadmisibil sau cel puțin ca vădit nefondat.

D. Cu privire la al treilea motiv

104. Prin intermediul celui de al treilea motiv, LG afirmă că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a calificat demontarea căii ferate drept o practică susceptibilă să aibă, începând cu 3 octombrie 2008, efecte anticoncurențiale, în condițiile în care traficul feroviar pe această cale ferată era deja suspendat de la 2 septembrie 2008. Acest motiv, care este structurat în patru aspecte⁵⁴, urmărește contestarea în esență a punctelor 219-233 din hotărârea atacată, în care Tribunalul ar fi respins argumentele invocate de LG potrivit cărora Comisia a considerat în mod eronat că demontarea căii ferate, ca atare și independent de suspendarea anterioară a traficului pe această cale ferată, era susceptibilă să aibă efecte anticoncurențiale pe piață.

105. În această privință, amintim că Tribunalul a statuat, la punctul 226 din hotărârea atacată, că, în pofida suspendării anterioare a traficului, demontarea căii ferate de către LG „putea avea efecte de excludere de pe piață, constând în a face mai dificil accesul la aceasta din urmă, întrucât era supus unor condiții mai puțin avantajoase”. Mai precis, ca răspuns la același argument prezentat de LG în primă instanță, Tribunalul a statuat, la punctul 227 din hotărârea atacată, că în mod eronat afirmă LG că, în cadrul scenariului contrafactual, situația concurențială nu ar fi fost diferită de *statu quo*. Astfel, potrivit Tribunalului, această situație ar fi putut fi diferită, din moment ce demontarea căii ferate, în mare grabă și fără asigurarea fondurilor necesare pentru

⁵² Menționăm că LG, în recursul formulat, recunoaște că „Tribunalul se limitează să nu soluționeze această problemă și nu stabilește niciun fapt contrar”.

⁵³ Mai precis, Tribunalul a statuat că „[LG] nu a dovedit că, după apariția deformării și evaluarea detaliată a stării întregii căi ferate, aceasta se afla într-o asemenea stare încât să justifice demontarea sa integrală imediată” (punctul 164), și că „[LG] nu susține în mod suficient afirmația potrivit căreia defectele [...] fuseseră constatate în numeroase alte locuri pe întreaga cale ferată” (punctul 165). Sublinierea noastră.

⁵⁴ Având în vedere caracterul lor tehnic și în scopul unei mai bune înțelegeri, pentru al treilea motiv, fiecare dintre cele patru aspecte va fi evaluat individual în cadrul analizei noastre.

reconstruirea sa, pe de o parte, a agravat situația existentă la momentul suspendării traficului, transformând suspendarea respectivă, prin natura sa temporară, într-o situație de imposibilitate totală de utilizare a căii ferate și, pe de altă parte, a făcut mai dificilă repararea căii ferate, întrucât a făcut imposibilă opțiunea care ar fi constat în reparații inițiale specifice urmate de o reconstrucție completă a întregii căi ferate într-un termen de cinci ani (denumită în continuare „opțiunea 1”) și nu a permis opțiunii care constă într-o reconstrucție completă și imediată a căii ferate (denumită în continuare „opțiunea 2”) să fie realizată în mod complet.

106. Or, considerăm că niciunul dintre argumentele prezentate de LG în cadrul celui de al treilea motiv nu este susceptibil să demonstreze că această apreciere a Tribunalului este afectată de erori de drept sau de contradicții.

1. Cu privire la primul aspect

107. Prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, LG susține, printr-o primă critică, că abordarea Tribunalului ar fi întemeiată pe o premisă eronată, care ar rezulta din cuprinsul punctelor 223, 225 și 227 din hotărârea atacată. În opinia LG, opțiunea 1 ar forma o alternativă pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic la opțiunea 2. Or, Tribunalul nu ar fi respins poziția LG, rezumată la punctele 150, 151 și 167 din această hotărâre, potrivit căreia opțiunea 2 era singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic, ci s-ar fi limitat să lase această problemă fără răspuns, la punctul 168 din hotărârea menționată. LG deduce de aici că punctele 223, 225 și 227 din aceeași hotărâre sunt contradictorii și incompatibile cu alegerea opțiunii 2. Printr-o a doua critică, punctele 223, 225 și 227 din hotărârea atacată s-ar întemeia pe ipoteza eronată că calea ferată ar fi putut fi repusă în funcțiune „în termen scurt” datorită reparațiilor inițiale din opțiunea 1. Or, nu aceasta ar fi situația din moment ce asemenea reparații ar fi necesitat ca ea să urmeze aceeași procedură, printre altele în vederea obținerii fondurilor din partea Republicii Lituania sau a Uniunii, ca pentru opțiunea 2. Tribunalul ar fi omis să țină seama de acest lucru și astfel s-ar fi contrazis.

108. În ceea ce privește prima critică, constatăm, pe de o parte, că, la punctele 223, 225 și 227 din hotărârea atacată, Tribunalul nu reproșează LG că a ales opțiunea 2, ci se limitează să constate, la punctul 225 din această hotărâre, că „demontarea căii ferate a făcut imposibilă *de facto* realizarea opțiunii 1, dat fiind că prima etapă a acesteia, și anume reparațiile locale pe secțiunile căii ferate care nu permiteau un trafic feroviar sigur, nu mai putea fi avută în vedere în viitor”. Astfel, după cum a explicat Tribunalul la punctul 229 din hotărârea atacată, „Comisia nu reproșează [LG] că a ales opțiunea 2 în locul opțiunii 1, ci mai degrabă modalitățile de punere în aplicare a opțiunii 2”. Pe de altă parte, la punctul 168 din această hotărâre, Tribunalul s-a limitat să arate de ce afirmația LG potrivit căreia opțiunea 2 era singura opțiune pertinentă și rezonabilă din punct de vedere economic nu era susceptibilă să demonstreze că calea ferată trebuia demontată în mare grabă. Prin urmare, în măsura în care nu ar exista nicio contradicție sau eroare de apreciere, în sensul indicat de LG, propunem respingerea acestei prime critici ca nefondată.

109. În ceea ce privește a doua critică, potrivit căreia Tribunalul ar fi omis să țină seama de faptul că realizarea opțiunii 1 ar fi impus aceeași procedură referitoare la obținerea fondurilor ca și pentru opțiunea 2, considerăm că, prin acest argument, care constă în repetarea argumentației prezentate în primă instanță⁵⁵, LG urmărește în esență contestarea unor constatări de fapt, ceea

⁵⁵ A se vedea rezumatul argumentului LG la punctul 216 din hotărârea atacată.

ce nu constituie o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții⁵⁶. În plus, în speță LG nu invocă nicio denaturare de fapt și nu indică în ce fel o nouă apreciere a faptelor ar trebui să reiasă în mod vădit. În sfârșit, în orice caz, chiar și în situația unei omisiuni din partea Tribunalului, aceasta nu ar dovedi o contradicție cu restabilirea unui trafic sigur în termen scurt, întrucât Tribunalul a statuat, la punctul 176 din hotărârea atacată, că LG ar fi putut obține fonduri ale Uniunii pentru reconstrucția căii ferate dacă ar fi pus în aplicare în timp util procedura administrativă necesară în acest scop.

110. Prin urmare, propunem respingerea acestui prim aspect ca fiind în parte nefondat și în parte inadmisibil.

2. Cu privire la al doilea aspect

111. Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, LG susține că Tribunalul s-a contrazis atunci când a arătat, la punctul 225 din hotărârea atacată, că realizarea opțiunii 1 implica „reparații[...] locale pe secțiunile căii ferate care nu permiteau un trafic feroviar sigur”, în timp ce, la punctul 164 din această hotărâre, acesta ar fi admis necesitatea reparațiilor „pe toată lungimea căii ferate”.

112. Or, este greu de văzut o contradicție între aceste două puncte. Astfel, la punctul 164 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat numai conținutul scrisorii interne a LG⁵⁷, potrivit căreia printre altele repararea căii ferate, în cadrul opțiunii 1, „ar implica demontarea completă și imediată a căii ferate”, în pofida faptului că „calea ferată ar fi trebuit să fie reparată în întregime în termen de cinci ani”, în timp ce, la punctul 225 din această hotărâre, Tribunalul a constatat numai că prima etapă a realizării opțiunii 1 consta în efectuarea unor „reparații[...] locale pe secțiunile căii ferate care nu permiteau un trafic feroviar sigur”.

113. Prin urmare, propunem respingerea acestui al doilea aspect ca nefondat.

3. Cu privire la al treilea aspect

114. Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, LG susține că, contrar celor sugerate de Tribunal la punctele 221-223 din hotărârea atacată, ea nu era supusă unei obligații juridice absolute de a restabili situația normală a căii ferate prin realizarea reparațiilor inițiale în cadrul opțiunii 1 și putea să aleagă în mod legitim opțiunea 2. Aceasta ar fi permis o restabilire a situației normale, precizând în același timp că momentul demontării căii ferate, inevitabil în cadrul punerii în aplicare a opțiunii 2, ar fi lipsit de relevanță.

115. În această privință, mai întâi, dorim să constatăm, astfel cum s-a arătat în cadrul primului aspect, că argumentul se întemeiază pe premisa eronată potrivit căreia Tribunalul ar fi statuat că LG era supusă, în temeiul legislației Uniunii și al legislației naționale aplicabile, unei obligații juridice absolute de a restabili situația normală prin realizarea reparațiilor inițiale în cadrul opțiunii 1 și că nu putea alege opțiunea 2.

⁵⁶ A se vedea punctele 98-101 din prezentele concluzii. A se vedea de asemenea Hotărârea din 28 ianuarie 2021, Qualcomm și Qualcomm Europe/Comisia (C-466/19 P, EU:C:2021:76, punctele 42 și 43, precum și jurisprudența citată).

⁵⁷ Scrisoare trimisă la 18 septembrie 2008 de Direcția infrastructurilor feroviare a LG către Consiliul de planificare strategică al acesteia și redactată pe baza raportului de inspecție al comisiei extraordinare din 12 septembrie 2008.

116. În continuare, arătăm că aprecierile privind cadrul normativ aplicabil și în special obligațiile pe care acesta le impune gestionarilor de infrastructuri feroviare au fost invocate la punctul 222 din hotărârea atacată, în special pentru a se constata, pe de o parte, că gestionarul infrastructurilor nu are, în temeiul cadrului normativ aplicabil, numai obligația de a garanta siguranța traficului, ci și pe cea „de a minimiza perturbările rețelei feroviare și de a restabili situația normală în urma unei perturbări a circulației trenurilor” și, pe de altă parte, că „demontarea întregii căi ferate nu putea fi justificată numai prin motive de siguranță, întrucât siguranța fusese deja asigurată în mod corespunzător prin suspendarea traficului, la 2 septembrie 2008”. În plus, la punctul 223 din această hotărâre, Tribunalul a apreciat că, întrucât dispunea de o poziție dominantă pe piața relevantă, revenea LG, în temeiul articolului 102 TFUE, „să evite eliminarea oricărei posibilități de repunere în funcțiune în termen scurt a căii ferate, prin intermediul unei reconstrucții eşalonate, conformându-se obligației sale de a minimiza perturbările pe rețeaua feroviară prin restabilirea situației normale în urma unei perturbări”.

117. Din constatările care figurează la aceste puncte din hotărârea atacată rezultă că Tribunalul nu a concluzionat că LG avea o obligație juridică absolută de a realiza reparațiile inițiale în cadrul opțiunii 1 și că, în orice caz, constatările referitoare la obligațiile gestionarilor de infrastructuri feroviare au fost întemeiate în principal pe răspunderea specială a LG în temeiul articolului 102 TFUE.

118. Prin urmare, propunem respingerea celui de al treilea aspect ca nefondat.

4. Cu privire la al patrulea aspect

119. Prin intermediul celui de al patrulea aspect al celui de al treilea motiv, LG susține că afirmația, care figurează la punctul 225 din hotărârea atacată, privind un efect de excludere ca urmare a faptului că, atunci când Orlen a apreciat că LG nu avea intenția de a repara calea ferată în termen scurt, LDZ și-a retras cererea de licență pentru a opera pe partea lituaniană a rutei scurte spre Letonia, ar fi contradictorie în raport cu constatările efectuate la punctele 24 și 25 din această hotărâre, prin care Tribunalul ar fi stabilit că LDZ a formulat o cerere în vederea obținerii unei astfel de licențe „la sfârșitul lunii iunie [a anului] 2009”, și anume după demontarea căii ferate. Prin urmare, aceasta din urmă nu ar fi avut nicio influență asupra deciziei de a retrage cererea de licență, care s-ar explica, în realitate, prin faptul că, la mijlocul anului 2010, Orlen ajunsese la concluzia că LG nu avea intenția de a repara calea ferată în termen scurt, astfel cum ar reieși din cuprinsul punctului 26 din hotărârea atacată.

120. În această privință, arătăm că, efectiv, s-ar putea susține, pe baza unei coroborări a punctelor 24, 25 și 225 din hotărârea atacată, că nu există o legătură de cauzalitate între demontarea căii ferate și retragerea cererii de licență din partea LDZ.

121. Or, referirea la retragerea cererii LDZ menționată la punctul 225 din hotărârea atacată trebuie înțeleasă în contextul său foarte specific. Astfel, Tribunalul s-a referit la retragerea cererii LDZ pentru a ilustra constatarea care figurează în teza precedentă, potrivit căreia „schimbarea unei situații temporare într-o situație permanentă este susceptibilă să aibă incidență asupra situației concurențiale, întrucât potențialii concurenți se vor comporta în mod diferit după cum consideră că o restabilire a situației «normale» va putea interveni în termen scurt, în termen mediu sau nu va putea interveni niciodată”. Faptul că, de îndată ce a fost clar că nu va exista o reparație a căii ferate în termen scurt, LDZ și-a retras cererea în vederea operării în Lituania

servește perfect la ilustrarea acestei concluzii generale cu privire la comportamentul concurenților, independent de data la care a avut loc retragerea în discuție. Prin urmare, propunem respingerea celui de al patrulea aspect ca nefondat.

122. În cazul în care Curtea va constata o contradicție internă în hotărârea atacată care afectează motivarea de la punctul 225 din aceasta, în opinia noastră, această contradicție nu poate infirma concluzia la care a ajuns Tribunalul, potrivit căreia „demonstrarea căii ferate, în mare grabă și fără a obține în prealabil fondurile necesare pentru reconstruirea acesteia, a crescut riscul, realizat în speță, ca un trafic feroviar sigur să nu fie restabilit pe ruta scurtă decât cu mai mult de zece ani mai târziu”. În acest sens, al patrulea aspect al celui de al treilea motiv ar fi inoperant.

123. Având în vedere cele ce precedă, propunem respingerea celui de al patrulea aspect al celui de al treilea motiv și, astfel, a celui de al treilea motiv în totalitate.

E. Cu privire la al patrulea motiv

124. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, care cuprinde două aspecte, LG reproșează Tribunalului că a săvârșit erori de drept și de apreciere în cadrul examinării legalității amenzii care i-a fost aplicată.

125. Prin intermediul primului aspect, LG afirmă că hotărârea atacată este afectată de o motivare contradictorie în măsura în care Tribunalul a considerat, în special la punctul 196 din hotărârea atacată, că „Comisia nu s-a întemeiat nicidecum pe *intenția*, pe *strategia anticoncurențială* sau pe reaua-credință a LG pentru a-și justifica concluzia referitoare la existența unei încălcări a dreptului concurenței”⁵⁸, în timp ce, în părțile subsecvente din hotărâre în care Tribunalul abordează motivele referitoare la stabilirea cuantumului amenzii, acesta ar fi făcut referire la o pretinsă intenție anticoncurențială a LG. Dat fiind că nimic nu indică faptul că Tribunalul ar fi avut intenția să modifice constatările efectuate la punctul 196 din hotărârea atacată, această contradicție ar revela o eroare de apreciere în două privințe. Pe de o parte, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de apreciere la punctul 339 din hotărârea atacată atunci când, analizând problema caracterului de noutate al teoriei juridice pe care se întemeiază decizia în litigiu, a descris comportamentul în cauză ca un comportament „*prin care se urmărește să se țină concurenții departe de piață*”. Pe de altă parte, Tribunalul ar fi reiterat în mod eronat această descriere a comportamentului în cauză în cadrul analizei caracterului pretins disproporționat al coeficientului de gravitate reținut de Comisie, în special la punctul 368 din hotărârea atacată (care face trimitere la punctul 339 menționat anterior) și la punctul 374 din această hotărâre, care face referire la „*demonstrarea căii ferate, în scopul de a ține concurenții departe de piață, oferindu-le acces la piață în condiții mai puțin avantajoase*”. Or, astfel de erori de apreciere ale Tribunalului ar fi avut impact atât asupra aprecierii necesității de a aplica o amendă, cât și, dacă este cazul, chiar asupra cuantumului acesteia.

126. Prin intermediul celui de al doilea aspect, LG afirmă, fără a-și susține afirmațiile, că caracterul pretins de noutate al comportamentului în cauză și lipsa intenției anticoncurențiale ar fi putut influența analiza Tribunalului în cadrul exercitării competenței sale de fond. În ședință, LG ar fi făcut două precizări în această privință. Pe de o parte, LG a susținut că lipsa unei intenții anticoncurențiale era relevantă în măsura în care, la punctele 398 și 404 din hotărârea atacată, Tribunalul a precizat că, în cadrul competenței sale de fond, stabilirea cuantumului amenzii a fost efectuată printre altele pe baza „*[unei] just[e] aprecier[i] a gravității încălcării*”, intenția

⁵⁸ Sublinierea noastră.

anticoncurențială fiind un element-cheie al aprecierii gravității încălcării. Pe de altă parte, LG a arătat că Tribunalul și-a depășit competența de fond în măsura în care, prezumând intenția anticoncurențială ca element de apreciere a gravității, ar fi modificat elemente constitutive ale încălcării constatate în mod legal de Comisie.

1. Cu privire la caracterul operant al celui de al patrulea motiv

127. Comisia consideră că al patrulea motiv trebuie respins ca inoperant⁵⁹, în măsura în care Tribunalul, pe de o parte, și-a exercitat competența de fond și a substituit aprecierea Comisiei cu propria apreciere a amenzii și, pe de altă parte, nu a făcut referire la nicio intenție anticoncurențială a LG în cadrul acestei aprecieri.

128. În speță, prin intermediul celui de al patrulea motiv, LG urmărește să se reducă mai mult cuantumul amenzii care i-a fost aplicată, invocând o eroare de apreciere a Tribunalului în cadrul examinării motivelor referitoare la stabilirea cuantumului amenzii. Or, împrejurarea că Tribunalul și-a exercitat competența de fond și a substituit aprecierea Comisiei cu propria apreciere a cuantumului amenzii nu poate face acest motiv inoperant. Astfel, această împrejurare nu exclude, în sine, pe de o parte, că, în ipoteza în care ar fi întemeiat, acest al patrulea motiv ar putea determina o reducere ulterioară a cuantumului amenzii aplicate inițial de Comisie, o eroare de apreciere referitoare la caracterul intenționat putând efectiv să afecteze anumiți parametri ai amenzii și în special coeficientul de gravitate, și, pe de altă parte, că o asemenea reducere, la rândul său, ar fi determinat Tribunalul să aprecieze că nu mai era oportun să își exercite competența de fond. Această ipoteză este cu atât mai plauzibilă în măsura în care Tribunalul, pe de o parte, pare să fi efectuat, din proprie inițiativă și în exercitarea competențelor sale de fond, o reevaluare a cuantumului amenzii care l-a determinat să o stabilească la un quantum semnificativ mai scăzut decât cel reținut de Comisie și, pe de altă parte, nu a prezentat motivele pentru care a modificat cuantumul final al amenzii aplicate, în condițiile în care a respins toate motivele invocate în susținerea concluziilor privind anularea deciziei în litigiu și toate criticile invocate în susținerea cererii LG de reducere a cuantumului amenzii.

129. Din ceea ce precedă rezultă că prezentul motiv nu poate fi respins de la bun început ca inoperant. Astfel, trebuie să se examineze temeinicia acestuia.

2. Cu privire la temeinicia celui de al patrulea motiv

130. Cu titlu introductiv, arătăm că al patrulea motiv se întemeiază în mod necesar pe premisa potrivit căreia Tribunalul ar fi luat în considerare, atât în cadrul verificării stabilirii amenzii, astfel cum a fost efectuată de Comisie, cât și în cadrul exercitării competenței de fond, pretinsa intenție anticoncurențială a LG. Într-adevăr, pe această premisă se întemeiază LG pentru a arăta că există o contradicție internă în hotărâre, în măsura în care Tribunalul ar fi afirmat că intenția anticoncurențială a LG nu fusese luată în considerare în cadrul calificării comportamentului ca abuziv.

131. În această privință, trebuie să se observe mai întâi că, la punctele 196 și 197 din hotărârea atacată⁶⁰, Tribunalul a statuat că, în decizia în litigiu, Comisia nu s-a întemeiat pe intenția, pe strategia anticoncurențială sau pe reaua-credință a LG pentru a justifica concluzia sa referitoare

⁵⁹ Astfel cum s-a amintit la punctul 89 din prezentele concluzii, caracterul operant al unui motiv se raportează la aptitudinea acestuia, în ipoteza în care ar fi fondat, de a conduce la concluzia urmărită de reclamant prin acest motiv.

⁶⁰ A se vedea în special punctele 204 și 209 din aceasta.

la existența unei încălcări a dreptului concurenței. Procedând astfel, Tribunalul a respins în mod expres argumentul invocat de LG potrivit căruia decizia în litigiu era afectată de o eroare de drept întrucât Comisia ar fi evidențiat caracterul abuziv al practicii în cauză întemeindu-se în special pe intenția sa anticoncurențială⁶¹.

132. În continuare, constatăm că niciuna dintre părțile hotărârii vizate de al patrulea motiv nu se referă în mod expres la o pretinsă intenție anticoncurențială a LG. Prin urmare, singurele elemente care ar putea susține afirmația LG potrivit căreia Tribunalul ar fi luat în considerare pretinsa sa intenție anticoncurențială sunt, în opinia LG, pe de o parte, utilizarea unor formulări care fac aluzie la o astfel de intenție (la punctele 339, 368 și 374 din hotărârea atacată, în cadrul primului aspect) și, pe de altă parte, într-un mod și mai implicit, referirea la o justă apreciere a gravității încălcării, în măsura în care intenția anticoncurențială ar fi relevantă în această privință (la punctele 398 și 404 din hotărârea atacată, în cadrul celui de al doilea aspect).

133. Pentru motivele care urmează, apreciem că niciunul dintre aceste două elemente nu este suficient pentru a demonstra luarea în considerare a pretensei intenții anticoncurențiale a LG din partea Tribunalului și că, în consecință, cele două aspecte ale celui de al patrulea motiv ar trebui respinse ca nefondate.

a) Cu privire la primul aspect

134. Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv, LG susține în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de apreciere în cadrul examinării legalității amenzi aplicate de Comisie. În această privință, invocă două critici, prima, întemeiată pe o eroare de apreciere, care figurează la punctul 339 din hotărârea atacată, în cadrul analizei problemei privind caracterul de noutate al teoriei juridice pe care se întemeiază decizia în litigiu, și a doua, pe o eroare de apreciere, realizată la punctele 368 și 374 din hotărârea atacată, în cadrul analizei caracterului pretins disproportionat al coeficientului de gravitate.

135. În primul rând, în ceea ce privește critica referitoare la punctul 339 din hotărârea atacată, constatăm că acest punct face parte din analiza Tribunalului referitoare la critica formulată de LG potrivit căreia Comisia ar fi săvârșit o eroare de drept și de apreciere atunci când i-a aplicat o amendă ca urmare a faptului că comportamentul reproșat în decizia în litigiu constituia o nouă categorie de abuzuri de al căror caracter nelegal nu avea cunoștință. Astfel, Tribunalul a amintit că comportamentul în discuție „era susceptibil să producă efecte anticoncurențiale potențiale de excludere a concurenței pe piața [relevantă], ridicând bariere la intrarea pe piață fără să existe o justificare obiectivă”. Prin urmare, în lumina acestei constatări și pentru a răspunde la argumentul potrivit căruia caracterul abuziv al acestui comportament ar trebui calificat drept nou, Tribunalul a apreciat că „caracterul abuziv al unui comportament precum cel al reclamantei, *prin care se urmărește să se țină concurenții departe de piață*, a fost deja condamnat de instanțele Uniunii”⁶².

⁶¹ A se vedea punctul 185 din hotărârea atacată.

⁶² Sublinierea noastră.

136. Deși, desigur, formularea „[un comportament] *prin care se urmărește să se țină concurenții departe de piață*” (în versiunea în limba engleză, și anume limba de procedură, „conduct [...] *seeking to keep competitors away from the market*”) este ambiguă și ar putea fi înțeleasă efectiv, în afara contextului, în sensul că face aluzie la existența unei intenții anticoncurențiale, aceasta trebuie totuși apreciată în contextul său specific⁶³.

137. Această formulare este inspirată din cuprinsul punctului 164 din Hotărârea AstraZeneca/Comisia⁶⁴, în care Curtea a precizat printre altele, în cadrul unei aprecieri a caracterului inedit al încălcărilor în cauză și a efectului acestora, că „[AstraZeneca] era *conștientă* de natura puternic anticoncurențială a comportamentului său și *ar fi trebuit să se aștepte* ca acesta să fie incompatibil cu normele de concurență ale dreptului Uniunii”⁶⁵. În consecință, caracterul intenționat, în cadrul acestei jurisprudențe, prezintă o nuanță diferită în raport cu noțiunea de intenție înțeleasă ca existența „unei strategii comerciale urmărite de o întreprindere”. Astfel, atunci când se referă la caracterul intenționat la punctele 196 și 197 din hotărârea atacată, Tribunalul se întemeiază pe „factori de natură subiectivă, și anume mobilurile care stau la baza strategiei comerciale în discuție” (a se vedea punctul 191 din hotărârea atacată)⁶⁶. În timp ce, atunci când se referă la un comportament prin care „se urmărește să se țină concurenții departe de piață”, este vorba despre o apreciere de natură obiectivă legată de problema dacă, având în vedere ansamblul circumstanțelor relevante, un comportament este susceptibil să restrângă concurența.

138. În consecință, considerăm că este necesar să se respingă prima critică din cadrul primului aspect întemeiată pe o eroare de apreciere care figurează la punctul 339 din hotărârea atacată, în cadrul analizei referitoare la calificarea comportamentului în cauză drept nou.

139. În al doilea rând, în ceea ce privește critica referitoare la punctele 368 și 374 din hotărârea atacată, constatăm că aceste puncte fac parte din analiza Tribunalului referitoare la critica întemeiată pe caracterul pretins disproportionat al coeficientului de gravitate reținut de Comisie în cadrul stabilirii cuantumului amenzii.

140. În această privință, arătăm de la bun început că, la punctul 366 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit că, pentru a determina gradul de gravitate a încălcării în cauză, Comisia a luat în considerare patru elemente – și anume natura încălcării, situația de pe piețele relevante ale LG, sfera geografică a încălcării și modalitățile de punere în aplicare efectivă a încălcării. Trebuie să se constate că niciun element subiectiv, precum caracterul intenționat al comportamentului, nu face parte din aceste elemente luate în considerare de Comisie în vederea determinării gradului de gravitate⁶⁷.

141. Această concluzie nu poate fi infirmată de argumentul invocat de LG că există două referiri, și anume punctele 368 și 374 din hotărârea atacată, care, interpretate izolat, ar putea sugera luarea în considerare a unui element subiectiv care indică intenția.

⁶³ Sublinierea noastră.

⁶⁴ Hotărârea din 6 decembrie 2012, AstraZeneca/Comisia (C-457/10 P, EU:C:2012:770).

⁶⁵ Sublinierea noastră.

⁶⁶ A se vedea în același sens Hotărârea din 19 aprilie 2012, Tomra Systems și alții/Comisia (C-549/10 P, EU:C:2012:221, punctele 20 și 21), și Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 162).

⁶⁷ În ceea ce privește „natura încălcării”, menționată la punctul 366 din hotărârea atacată, Tribunalul a luat în considerare „faptul că comportamentul care constă în demontarea unei căi ferate publice situate între două state membre aducea atingere consolidării pieței unice, în special pieței feroviare europene unice”.

142. Mai precis, pe de o parte, la punctul 368 din hotărârea atacată, la fel ca la punctul 339 citat anterior, Tribunalul a arătat că „caracterul abuziv al unui comportament precum cel al [LG], *prin care se urmărește să se țină concurenții departe de piață*, a fost condamnat [...] în mai multe rânduri de instanțele Uniunii”. Această referire la aceeași formulare utilizată la punctul 339 din hotărârea atacată examinat mai sus se datorează faptului că LG face trimitere la argumentele invocate în susținerea motivului referitor la caracterul pretins de noutate și fără precedent al cauzei, pentru a contesta caracterul pretins disproporționat al coeficientului de gravitate reținut de Comisie. Rezultă că analiza efectuată la punctele 135 și 136 din prezentele concluzii se aplică *mutatis mutandis*.

143. Pe de altă parte, la punctul 374 din hotărârea atacată, Comisia a urmărit să răspundă la argumentul invocat de LG potrivit căruia coeficientul de gravitate ar fi de asemenea disproporționat în lumina practicii sale în cazuri comparabile de aplicare a articolului 102 TFUE și ar încălca, ca urmare a acestui fapt, principiul egalității de tratament. În acest context, Tribunalul a arătat că „demontarea căii ferate, *în scopul de a ține concurenții departe de piață*, oferindu-le acces la piață în condiții mai puțin avantajoase, nu putea fi analizată ca [un refuz de a acorda accesul la o infrastructură esențială]”⁶⁸.

144. Or, deși formularea „în scopul” este efectiv ambiguă, astfel încât ar putea fi înțeleasă ca referindu-se la o intenție anticoncurențială, apreciem că este vorba despre o eroare materială din partea Tribunalului, în măsura în care, în această parte a hotărârii atacate, el nu face decât să reitereze analiza sa referitoare la calificarea comportamentului drept abuz de poziție dominantă, potrivit căreia comportamentul în cauză nu poate fi calificat drept „refuz al accesului”. Tocmai pentru acest motiv, expresia respectivă este precedată de propoziția „s-a stabilit, în cadrul examinării primului motiv al acțiunii”.

145. Prin urmare, la punctul 374 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a efectuat o nouă apreciere cu privire la caracterul intenționat al încălcării, care ar putea fi percepută ca fiind contradictorie, ci se limitează să reitereze concluzia pe care a tras-o deja în cadrul analizei primului motiv și în special la punctul 98 din hotărârea atacată, potrivit căreia „comportamentul în cauză [...] nu poate fi analizat în lumina jurisprudenței consacrate în materie de refuz de a furniza accesul la infrastructuri esențiale [...]”.

146. În al treilea rând, din motive de exhaustivitate, trebuie amintit că, în cadrul prezentului recurs, nu este necesar să se examineze pretinsa motivare contradictorie din punctul de vedere al unei pretinse nerespectări a obligației de motivare din partea Tribunalului, în măsura în care din motivarea hotărârii atacate rezultă în mod clar și neechivoc că elementele subiective precum intenția, strategia anticoncurențială sau reaua-credință a LG nu au fost luate în considerare pentru a se stabili existența încălcării. Prin urmare, nu există nicio contradicție internă care să împiedice înțelegerea corectă a motivelor care stau la baza analizei Tribunalului în această privință⁶⁹.

147. Având în vedere cele ce precedă, propunem respingerea celei de a doua critici din cadrul primului aspect, întemeiată pe o eroare de apreciere în cadrul analizei referitoare la caracterul pretins disproporționat al coeficientului de gravitate reținut de Comisie, precum și a acestui prim aspect în totalitate.

⁶⁸ Sublinierea noastră.

⁶⁹ A se vedea în această privință Hotărârea din 16 decembrie 2015, Cargolux Airlines/Comisia, (T-39/11, nepublicată, EU:T:2015:991, punctul 31).

b) Cu privire la al doilea aspect

148. Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, LG susține în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de apreciere în cadrul exercitării competenței sale de fond atunci când a prezumat existența unei intenții anticoncurențiale în cadrul aprecierii gravității încălcării.

1) Cu privire la aprecierea intenției anticoncurențiale

149. Mai întâi, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante, la care Tribunalul face referire în mod expres la punctul 390 din hotărârea atacată, atunci când își exercită competența de fond, instanța Uniunii este autorizată, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie, pentru stabilirea cuantumului acestei sancțiuni, cu propria apreciere aprecierea Comisiei, autor al actului în care acest cuantum a fost inițial stabilit, cu excluderea însă a oricărei modificări a elementelor constitutive ale încălcării constatate în mod legal de Comisie în decizia cu care este sesizat Tribunalul⁷⁰.

150. Rezultă că, în măsura în care, la punctele 196 și 197 din hotărârea atacată⁷¹, Tribunalul a statuat că în mod întemeiat Comisia nu s-a întemeiat, în decizia în litigiu, printre altele pe intenția anticoncurențială a LG pentru a-și justifica concluzia referitoare la existența unei încălcări a dreptului concurenței, Tribunalul nu este autorizat să modifice un astfel de „element constitutiv al încălcării” prin luarea în considerare a unei asemenea intenții în cadrul competenței sale de fond.

151. Or, astfel cum s-a arătat deja, în special la punctul 132 din prezentele concluzii, termenul „intenție” nu figurează nicăieri în partea din hotărâre dedicată exercitării competenței de fond, și anume punctele 389-406 din hotărârea atacată. Pe de altă parte, LG nu a precizat, în cererea introductivă, partea din analiza Tribunalului care ar fi afectată de considerații legate de caracterul intenționat al comportamentului în cauză, ci a arătat în ședință că unele considerații legate de caracterul intenționat ar fi inerente aprecierii gravității comportamentului.

152. În această privință, amintim că, potrivit jurisprudenței Curții, competența de fond recunoscută instanței Uniunii la articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, conform articolului 261 TFUE, autorizează instanța, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată. Deși exercitarea acestei competențe de fond nu echivalează totuși cu un control din oficiu, iar procedura este în contradictoriu, instanța Uniunii este obligată, în exercitarea competențelor prevăzute la articolele 261 TFUE și 263 TFUE, să examineze orice critică, de drept sau de fapt, prin care se urmărește să se demonstreze că cuantumul amenzii nu este adecvat în raport cu gravitatea și cu durata încălcării⁷². Prin urmare, exercitarea competenței de fond presupune luarea în considerare a gravității încălcării săvârșite, precum și a duratei acesteia, cu respectarea printre altele a principiilor proporționalității, individualizării sancțiunilor și egalității de tratament⁷³. Astfel, în temeiul acestor două criterii referitoare la gravitate și la durata încălcării Tribunalul și-a exercitat puterea de apreciere⁷⁴.

⁷⁰ A se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia (C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctele 75-77).

⁷¹ A se vedea de asemenea punctele 204 și 209 din hotărârea atacată.

⁷² Hotărârea din 16 iulie 2020, Nexans France și Nexans/Comisia (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punctele 96 și 97, precum și jurisprudența citată).

⁷³ Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia (C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 90).

⁷⁴ A se vedea punctele 395 și 397 din hotărârea atacată.

153. În ceea ce privește gravitatea încălcării, care este criteriul relevant în cadrul prezentului aspect, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 399 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat adecvat să ia în considerare trei elemente, și anume natura încălcării, situația LG pe piețele relevante, precum și întinderea geografică a acestei încălcări. Or, caracterul intenționat al încălcării, prin natura sa, nu poate fi luat în considerare decât în cadrul aprecierii primului element, și anume natura încălcării.

154. Cu toate acestea, trebuie să se constate că, la punctul 400 din hotărârea atacată, care este punctul la care Tribunalul a elaborat analiza sa privind natura încălcării, acesta s-a referit la considerații obiective, care nu au nicio legătură, directă sau indirectă, cu o pretinsă intenție anticoncurențială.

155. Rezultă că, contrar celor susținute de LG, Tribunalul nu s-a întemeiat pe o pretinsă intenție anticoncurențială pentru a efectua o „justă apreciere a gravității încălcării” și că, în consecință, acest al doilea aspect al celui de al patrulea motiv ar trebui de asemenea respins ca nefondat.

156. Totuși, cu titlu suplimentar și din motive de exhaustivitate, dorim să facem două precizări cu privire la aprecierea cuantumului adecvat al amenzii și la obligația de motivare în cadrul exercitării competenței de fond.

2) *Cu privire la aprecierea cuantumului adecvat al amenzii*

157. Pe de o parte, conform unei jurisprudențe constante, nu este de competența Curții, atunci când se pronunță asupra unor chestiuni de drept în cadrul unui recurs, să substituie cu propria apreciere, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului, care statuează, în exercitarea competenței sale de fond, cu privire la cuantumul amenzilor aplicate unor întreprinderi pentru încălcarea de către acestea a dreptului Uniunii. Curtea ar trebui să constate o eroare de drept săvârșită de Tribunal ca urmare a caracterului inadecvat al cuantumului unei amenzi doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat⁷⁵.

158. Or, în speță, LG contestă aprecierea efectuată de Tribunal în ceea ce privește cuantumul amenzii aplicate în raport cu împrejurările speței, fără însă a dovedi și fără a susține că acest cuantum ar fi nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat. În consecință, Curtea ar putea de asemenea să respingă acest aspect ca inadmisibil.

3) *Cu privire la obligația de motivare*

159. Pe de altă parte, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante, Tribunalul are, în exercitarea competenței sale de fond, anumite obligații, printre care figurează obligația de motivare, care îi revine conform articolului 36 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicabil Tribunalului în temeiul articolului 53 primul paragraf din același statut⁷⁶.

160. În speță, la punctele 400-402 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a limitat la o motivare deosebit de vagă care nu permite nicidecum să se înțeleagă modul în care a ajuns la o reducere considerabilă a cuantumului amenzii reținute. Această lipsă a motivării este cu atât mai surprinzătoare cu cât Tribunalul a confirmat decizia în litigiu, respingând toate motivele invocate

⁷⁵ Hotărârea din 25 martie 2021, Lundbeck/Comisia (C-591/16 P, EU:C:2021:243, punctele 197 și 198 și jurisprudența citată).

⁷⁶ Hotărârea din 18 martie 2021, Pometon/Comisia (C-440/19 P, EU:C:2021:214, punctul 138).

de LG. Deși este adevărat că Tribunalul poate, în cadrul competenței sale de fond, să reformeze actul atacat, printre altele prin reducerea cuantumului amenzii aplicate, chiar în lipsa anulării acestui act, nu este mai puțin adevărat că o astfel de modificare a amenzii trebuie să fie motivată astfel încât să permită identificarea motivelor care justifică o astfel de modificare a amenzii, fără a fi totuși indispensabil să se efectueze un exercițiu aritmetic precis.

161. Or, în speță, LG nu a invocat o lipsă de motivare, iar Comisia, care ar avea de asemenea un interes legitim să invoce o încălcare a obligației de motivare, nu a formulat un recurs incident limitat la contestarea amenzii.

162. În această configurație specifică, Curtea nu ar trebui, în opinia noastră, să invoce din oficiu încălcarea obligației de motivare. Totuși, dacă apreciază că este oportun să arate că exercitarea competenței de fond este afectată de o motivare insuficientă, în măsura în care este de competența Tribunalului să aprecieze gravitatea comportamentelor ilicite, această cauză trebuie trimisă spre rejudecare la Tribunal pentru ca acesta din urmă să motiveze în mod mai detaliat calculul efectuat⁷⁷. Desigur, într-o asemenea ipoteză, pentru a respecta principiul interzicerii *reformatio in peius*⁷⁸, precum și principiile protecției încrederii legitime și securității juridice, în lipsa vreunei contestații din partea Comisiei, Tribunalul nu poate majora cuantumul amenzii peste cuantumul impus prin hotărârea atacată.

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată

163. Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. În conformitate cu articolul 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul menționat, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât, în opinia noastră, LG cade în pretenții, propunem obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului.

VII. Concluzie

164. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să se pronunțe după cum urmează:

- respinge recursul și
- obligă Lietuvos geležinkeliai AB să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, cheltuielile de judecată efectuate de Comisia Europeană.

⁷⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2020, Nexans France și Nexans/Comisia (C-606/18 P, EU:C:2020:571, punctul 95, precum și jurisprudența citată).

⁷⁸ A se vedea în această privință punctul 273 din Concluziile avocatei generale Kokott prezentate în cauzele conexe Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce (C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2014:2439).